

2020/01

Kvantifikácia opatrení na zmiernenie dopadov rozšírenia infekčného ochorenia COVID-19

Základné informácie o kvantifikáciách RRZ

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) vznikla v roku 2012 ako nezávislý orgán monitorovania a hodnotenia vývoja hospodárenia Slovenskej republiky. Jej úlohou je poskytovať verejnosti odborné, komplexné a politicky neovplyvnené informácie o vývoji verejných financií. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť na základe ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti vypracováva a zverejňuje stanoviská k legislatívnym návrhom predkladaným na rokovanie národnej rady buď z vlastnej iniciatívy alebo na podnet poslaneckého klubu. Stanoviská k legislatívnym návrhom by mali hľadať odpovede na základné otázky. Po prvé, ktoré ekonomické subjekty (domácnosti, podnikatelia) sú najviac ovplyvnené navrhovanou legislatívou a v akej miere? Druhou otázkou je, ako ovplyvnia legislatívne zmeny makroekonomický vývoj v krátkodobom ale aj dlhodobom horizonte? Poznať odpovede na prvé dve otázky je nevyhnutným predpokladom na to, aby sa dali kvantifikovať rozpočtové vplyvy legislatívy, čo je ťažiskom stanovísk RRZ. Ide teda najmä o to, ako ovplyvnia opatrenia ukazovatele verejných financií na strednodobom horizonte a čo prinesú z pohľadu dlhodobej udržateľnosti. Súčasťou kvantifikácie je aj transparentné uvedenie predpokladov a metód, ktoré boli použité pre vyčíslenie vplyvov. Okrem samotnej kvantifikácie môže materiál poukázať na relevantné a odborné informácie, ktoré by mali prispieť ku skvalitneniu verejnej diskusie, a tým poskytnúť dostatok argumentov na prijatie alebo neprijatie navrhovaného opatrenia.

© Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, 2020

Táto správa prezentuje oficiálne stanoviská Rady pre rozpočtovú zodpovednosť v súlade s jej mandátom stanoveným v zákone č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti.

Copyright ©

Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť rešpektuje všetky práva tretích strán, najmä práva chránené autorským právom (informácie alebo údaje, štylistika a znenie textov do tej miery ak majú individuálny charakter). Publikácie Kancelárie RRZ s odkazom na autorské práva (©Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, Kancelária RRZ, Secretariat of the Council for Budget Responsibility/Secretariat of the CBR, Slovakia/year, alebo podobne) smú byť použité (reprodukované, odkaz na internete, a pod.) len za podmienky, že bude správne uvedený zdroj. Všeobecné informácie a údaje publikované bez odkazu na autorské práva smú byť publikované bez uvedenia zdroja. Pokiaľ sú informácie a údaje jednoznačne získané zo zdrojov tretích strán, používateľ takýchto informácií a údajov je povinný rešpektovať existujúce práva, prípadne je povinný si získať povolenie na použitie samostatne.

Pripomienky alebo komentáre k materiálu sú vítané na e-mailovej adrese kvantifikacia@rrz.sk.

Obsah

ZHRNUTIE	4
1. PRIJATÉ OPATRENIA.....	7
2. VPLYV NA EKONOMICKÝ VÝVOJ	9
3. VPLYV NA DAŇOVÉ PRÍJMY.....	13
4. VÝDAVKY NA NÁKUP ZDRAVOTNÍCKEHO MATERIÁLU A NA PREVENTÍVNE OPATRENIA.....	13
5. KVANTIFIKÁCIA PRIJATÝCH OPATRENÍ.....	14
6. VPLYV NA SALDO VEREJNÝCH FINANCIÍ	15
7. SÚLAD S PRAVIDLAMI ZODPOVEDNÉHO HOSPODÁRENIA.....	16
8. PRÍLOHY.....	18
PRÍLOHA 1: ZMENA V PODMIENKACH VYPLÁCANIA OČR Z DÔVODU COVID-19	18
PRÍLOHA 2: VÝPLATENIE NEMOCENSKÉHO OD 1. DŇA KARANTÉNY Z DÔVODU COVID-19	21
PRÍLOHA 3: PREDĹŽENIE DOBY POBERANIA DÁVKY V NEZAMESTNANOSTI.....	23
PRÍLOHA 4: PODPORA ZACHOVANIA PRACOVNÝCH MIEST.....	24
PRÍLOHA 5: ODKLAD PLATBY ODVODOV ZA ZAMESTNÁVATEĽA A SZČO.....	31
PRÍLOHA 6: ODPUSTENIE SOCIÁLNYCH ODVODOV ZAMESTNÁVATEĽA, KTORÝ MÁ ZATVORENÚ PREVÁDZKU.....	32
PRÍLOHA 7: DODATOČNÉ MIMORIADNE OPATRENIA VO FINANČNEJ OBLASTI	33
PRÍLOHA 8: MOŽNOSTI VYUŽITIA EURÓPSKÝCH ZDROJOV NA FINANCOVANIE OPATRENÍ V BOJI PROTI DOPADOM KRÍZY SPÔSOBENEJ KORONAVÍRUSOM SARS-COV-2	34
PRÍLOHA 9: EPIDEMIOLOGICKÁ A KLINICKÁ SITUÁCIA Z POHĽADU RRZ	36

Zhrnutie

Tento dokument pripravila Rada pre rozpočtovú zodpovednosť s cieľom informovať o potenciálnych vplyvoch pandémie koronavírusu SARS-CoV-2 (spôsobujúci chorobu Covid-19) na ekonomický vývoj a verejné financie v roku 2020. Vzhľadom na rýchlo meniacu sa situáciu ide o materiál, ktorý bude RRZ aktualizovať v závislosti od dostupnosti nových informácií o ekonomickom vývoji, dostupnosti administratívnych dát o nákladoch spojených s týmto vývojom alebo na základe opatrení prijatých vládou. Toto je jeho druhá verzia. V tejto fáze je stále potrebné uvedené informácie vnímať ako predbežné až indikatívne.

Pandémia koronavírusu SARS-CoV-2 okrem vplyvu na zdravie obyvateľstva významne zasiahla aj do spoločenského života a zhoršila finančnú situáciu domácností. Verejné financie čelia prudkému nárastu deficitu a dlhu, najmä v dôsledku prudkého spomalenia ekonomiky a následného výpadku daní a odvodov. Nad rámec toho vláda prijíma viaceré opatrenia, ktoré majú kompenzovať výpadok príjmov podnikom, živnostníkom, SZČO a domácnostiam a realizuje ďalšie nevyhnutné výdavky na zabezpečenie zdravia obyvateľstva. Spolu s ďalšími opatreniami na zabezpečenie likvidity počas tohto krátkodobého šoku tak vláda pomáha zabrániť vyšším ekonomickým a rozpočtovým škodám v dlhodobom horizonte. **Okamžité náklady môžu byť síce vysoké, ale sme presvedčení, že nedostatočná podpora ekonomiky v tejto situácii by znamenala oveľa vyššie náklady v budúcnosti.**

Ekonomické následky pandémie aktuálne vyplývajú najmä z preventívnych a karanténnych opatrení, vrátane vplyvu prerušenia sociálnych kontaktov. Slovensko bola krajina, ktorá zaviedla veľmi prísne opatrenia takmer okamžite po zistení koronavírusu na území Slovenska, čo sa premietlo do pomalého nárastu počtu nakazených z pohľadu medzinárodného porovnania. Aj keď tieto opatrenia prispeli k rýchlejšiemu zastaveniu ekonomiky, podstatný vplyv **na ekonomiku ako celok má v konečnom dôsledku najmä zníženie dopytu našich zahraničných partnerov**, ktorí prijali prísnejšie opatrenia až po Slovensku.

Zníženie dopytu po tovaroch a službách vedie k obmedzovaniu produkcie, znižovaniu príjmov a prepúšťaniu zamestnancov, čo následne znižuje výnosy daní a odvodov a zvyšuje výdavky vlády na sociálne transfery. Vláda v reakcii na tento predpokladaný vývoj predstavila viacero opatrení, ktorých cieľom je v čo najväčšej miere zachovať zamestnanosť pre udržanie primeranej životnej úrovne domácností a tiež produkčnú kapacitu Slovenska pre hladké obnovenie produkcie po obnovení domáceho a zahraničného dopytu. Opatrenia pozostávajú najmä z poskytnutia priamych dotácií na zachovanie pracovných miest, rozšírenia sociálnych transferov, odkladu povinnosti platiť odvody, úverov a poskytovania bankových záruk. V spojitosti s opatreniami ECB, ktorej cieľom je zabezpečiť dostatok likvidity na finančných trhoch, by tieto **opatrenia mali zamedziť panickej reakcii, ktorá by trvalo poškodila obchodno-dodávateľské vzťahy, zásadne znížila disponibilné príjmy domácností, čím by boli ekonomické dôsledky výrazne horšie.**

Rada očakáva, že celkový vplyv pandémie a vládou prijatých opatrení bude viesť k prudkému nárastu deficitu verejných financií, ktorého časť by mala mať dočasný charakter. Vyšší deficit však bude mať dlhodobý vplyv na úroveň verejného dlhu. **Dopad pandémie na verejné financie nie len v roku 2020, ale najmä v ďalších rokoch bude závisieť od dĺžky trvania pandémie** (vrátane prípadných ďalších vln) a s tým súvisiacich administratívnych obmedzení a zníženého zahraničného dopytu. Platí, že čím dlhšie budú opatrenia trvať, tým väčšie je riziko straty produkčných kapacít (napríklad v dôsledku vládnych regulácií ekonomickej aktivity z dôvodu zamedzenia pandémie v roku 2020, zamedzenia sektorovej a regionálnej mobility výrobných faktorov, ukončenia niektorých prevádzok v službách a v priemysle a ďalších faktorov, ktoré majú vplyv na efektívnu tvorbu pridanej hodnoty

kombináciou kapitálu a práce). Negatívny vplyv pandémie na hospodárenie verejných financií tak bude pretrvávajúť aj po roku 2020. **Vláda tak bude čeliť vyššiemu štrukturálnemu deficitu ako bol štrukturálny deficit dosiahnutý pred vznikom pandémie, čo zhorší dlhodobú udržateľnosť verejných financií.**

Rada dňa 20. marca 2020 zverejnila prvú kvantifikáciu možných dopadov pandémie. Boli prezentované tri scenáre možného ekonomického vývoja v roku 2020 (pokles ekonomiky o 1,3%, pokles o 5% a pokles o 10%) a vyčíslené dopady na verejné financie (nárast deficitu o 2,0%, 3,7% a 5,9%). Vzhľadom na veľkú neistotu a žiadne „tvrdé“ dáta išlo o indikatívne predikcie, ktorých hlavným cieľom bolo poukázať na kanály, prostredníctvom ktorých pandémia vplyva na ekonomický vývoj na Slovensku. Súčasná aktualizácia vychádza z informácií dostupných k 30.4.2020.¹ Na jednej strane zahŕňa vplyv vládou a parlamentom prijatých opatrení, lepšie vieme odhadnúť ekonomickú a epidemiologickú situáciu na Slovensku aj vo svete, avšak stále chýbajú administratívne dáta o skutočnom dosahu pandémie a potrebách ekonomiky. Napriek tomu v tejto aktualizácii neprezentujeme viaceré scenáre vývoja, ale pre zjednodušenie **ilustrujeme len jeden scenár, ktorý zodpovedá súčasným očakávaniam Rady pri použití jasne špecifikovaných predpokladov.** Cieľom predloženej kvantifikácie nie je odhadovať, kedy budú prijaté alebo zrušené administratívne obmedzenia. Opatrenia sú kvantifikované na trojmesačnom horizonte. Prípadné skrátenie alebo predĺženie trvania bude zohľadnené v aktualizácii odhadu.

V súčasnosti očakávame, že počas druhého kvartálu sa slovenská ekonomika prepadne o viac ako 20%. Pôjde o dočasný prudký šok z titulu zastavenia ekonomiky, ktorý sa už do konca roka nepodarí vykompenzovať. **Očakávame, že významnejšie administratívne obmedzenia pominú najneskôr do polovice mája 2020.** Tento termín je v súlade s vládou predstaveným harmonogramom uvoľňovania reštrikcií a epidemiologickou situáciou na Slovensku. Nestabilný vývoj v krajinách našich obchodných partnerov, najmä absencia včasných opatrení, má vplyv na oneskorené oživenie dopytu z týchto krajín a zároveň dovozu z týchto krajín (narušenie dodávateľských reťazcov). Nábeh ekonomickej aktivity bude preto aj napriek zrušeniu administratívnych opatrení v týchto krajinách trvať dlhšie a zotavenie zahraničného dopytu očakávame až ku koncu leta. Rada odhaduje silný tlmiaci vplyv vládnych opatrení na zachovanie zamestnanosti, preto očakáva relatívne nízku stratu pracovných miest (niečo viac ako 50 tis. ľudí).

Rozdiely v prognózach medzi inštitúciami nie je možné vnímať v tejto chvíli ako rozhodujúce, nakoľko aj napriek zúženiu intervalu pravdepodobného vývoja neistota ohľadne ďalšieho vývoja je stále značná.

Podľa RRZ by sa vplyvom pandémie deficit verejnej správy mal zvýšiť o 4,3 mld. eur. Po zahrnutí rozpočtovaného deficitu a rizík rozpočtu nesúvisiacich s pandemiou na úrovni 2,4 mld. eur by sa deficit mal priblížiť k úrovni 6,8 mld. eur (7,8 % HDP). **Úroveň verejného dlhu by pri týchto predpokladoch presiahla hranicu 60% HDP.**

Celková výška vládou prijatých opatrení dosahuje 4,4% HDP, pričom priama pomoc v podobe poskytnutia dotácií alebo odpustenia daní a odvodov predstavuje približne 40% tejto pomoci (1,7% HDP). Najvýznamnejšie opatrenie na zachovanie pracovných miest bude z väčšej časti (85%) financované z Európskeho sociálneho fondu (15% spolufinancovanie zo ŠR), čo znižuje negatívny vplyv prijatých opatrení na deficit. Opatrenia na zlepšenie likvidity cez posun platby daní a odvodov dosahujú 1% HDP. Bankové záruky, v deklarovanej sume 1,5 mld. Eur by mali tvoriť zvyšných 40% pomoci, ale zatiaľ neboli legislatívne potvrdené. Z pohľadu ich vplyvu na saldo rozpočtu je v tejto fáze

¹ S výnimkou nariadenia vlády o druhom predĺžení doby poberania dávky v nezamestnanosti schváleného uznesením číslo 245/2020 dňa 24. 4. 2020.

zohľadnená len prvá časť opatrení, pričom negatívnym rizikom je nezohľadnenie rizika nesplácania odložených daní a odvodov alebo poskytnutých úverov ručených štátom.

Bude ešte niekoľko týždňov alebo mesiacov trvať, kým nadobudneme konečný obraz o vplyve súčasnej pandémie na ekonomiku a verejné financie. **Je to výnimočná udalosť, počas ktorej sa prísnejšie pravidlá sledujúce hospodárenie vlád dočasne neaplikujú.** Pre konečné rozhodnutie, v akom režime sa výnimky a klauzuly budú môcť použiť, bude rozhodovať skutočný ekonomický vývoj a objektívne vynaložené náklady na riešenie tejto situácie.

Vysoký deficit, ak je len dočasný a spôsobený náhlou udalosťou, ktorá pominie, spôsobuje verejným financiám menšie problémy. Ovplyvní to ale úroveň dlhu. **Nárast dlhu bude viesť k tomu, že vláda bude musieť v nasledujúcich rokoch prijímať opatrenia na jeho potrebné znižovanie.** Aj preto je žiaduce v dobrých ekonomických časoch pripravovať verejné financie na takéto situácie, čo RRZ mnohokrát zdôrazňovala vo svojich správach.

Vzhľadom na to, že protiepidemiologická opatrenia majú výrazny vplyv na ekonomický vývoj a verejné financie, RRZ sa rozhodla vytvoriť vlastný model šírenia infekcie. Dôvodom pre vytvorenie vlastného modelu bolo aj nejednoznačné hodnotenie modelu IZP zo strany odbornej verejnosti a aj presvedčenie, že konfrontácia výsledkov viacerých modelov môže viesť k presnejším záverom². Model RRZ nemá ambíciu nahradiť hlavný model pre účely krízového štábu³. Výsledky RRZ modelu⁴ hovoria, **že infekcia by mala v tomto období vrcholiť a počet infikovaných ľudí by mal v najbližších týždňoch klesať.** Tento predpoklad je podmienený udržiavaním vyšších hygienických štandardov, ktoré je možné udržať aj s otváraním ekonomiky. Vzhľadom na skutočnosť, že zlepšenie pandemickej situácie bolo dosiahnuté potlačením šírenia vírusu a nie imunizáciou obyvateľstva, odporúčame udržiavať vysokú mieru testovania, najmä u symptomatických ľudí a ďalej zlepšovať metódy inteligentného testovania. Prípadná akcelerácia infekcie by tak mohla byť rýchlo detekovaná a mohli sa včas prijať menej invazívne a ekonomicky menej nákladné opatrenia.

Rada pri príprave materiálu čelila viacerým problémom. Informácie o jednotlivých opatreniach nie sú nad rámec legislatívneho procesu komunikované na jednom mieste, chýbajú informácie a údaje z administratívnych zdrojov v reálnom čase, nevyužívajú sa iné možnosti na ich získanie (napr. špeciálne štatistické zisťovanie), ktoré by pomohli nielen pri zisťovaní dopadov obmedzeného zahraničného alebo domáceho dopytu, administratívnych opatrení, ale aj dizajnu opatrení a vyčísleniu ich dopadov. Analytické výstupy jednotlivých rezortov sú dôležité pre rozhodovanie vlády v súlade s koncepciou hodnoty za peniaze. Napriek nespochybniteľným prínosom modelovania vývoja pandémie boli výsledky scenárov (model IZP MZSR) prezentované skôr ako boli výstupy podrobené robustnej verifikácii samotného modelu a predpokladov, pričom na jeho výsledkoch boli komunikované dôležité rozhodnutia vlády. Dôsledné identifikovanie nedostatkov v procese získavania informácií by malo viesť k prehodnoteniu spôsobu a frekvencie zberu údajov, ktoré sú v takomto období pre rozhodovanie kľúčové. Obdobie do úplného uvoľnenia opatrení je potrebné využiť na prípravu opatrení a plánov, ktoré umožnia fungovanie ekonomiky aj za trvalej prítomnosti vírusu (s klesajúcim alebo náhodným výskytom).

² Medzi analytickými tímami RRZ a IZP prebehlo viacero kôl diskusií ku všetkým trom publikovaným verziám modelu IZP. Na základe nich sa viacero návrhov zapracovalo do tretej verzie modelu, implementácia iných bola odsunutá na neskôr.

³ Epidemiologické modely nemajú za cieľ prognózovať presné počty infikovaných a pacientov na lôžkach. Ich cieľom je identifikovať približný rozsah pandémie – pravdepodobný interval rozsahu nákazy, pričom požiadavka na jeho ďalšie spresňovanie by bola podmienená získaním veľmi presných údajov o stave a spôsobe šírenia vírusu v podmienkach Slovenska.

⁴ Model RRZ vychádza zo štandardného SEIR modelu a z údajov k 24.3.2020 (štartovací deň). Priebežne boli aktualizované len efekty prijímaných opatrení. Uvedené poukazuje na vysokú stabilitu výsledkov počas posledného mesiaca.

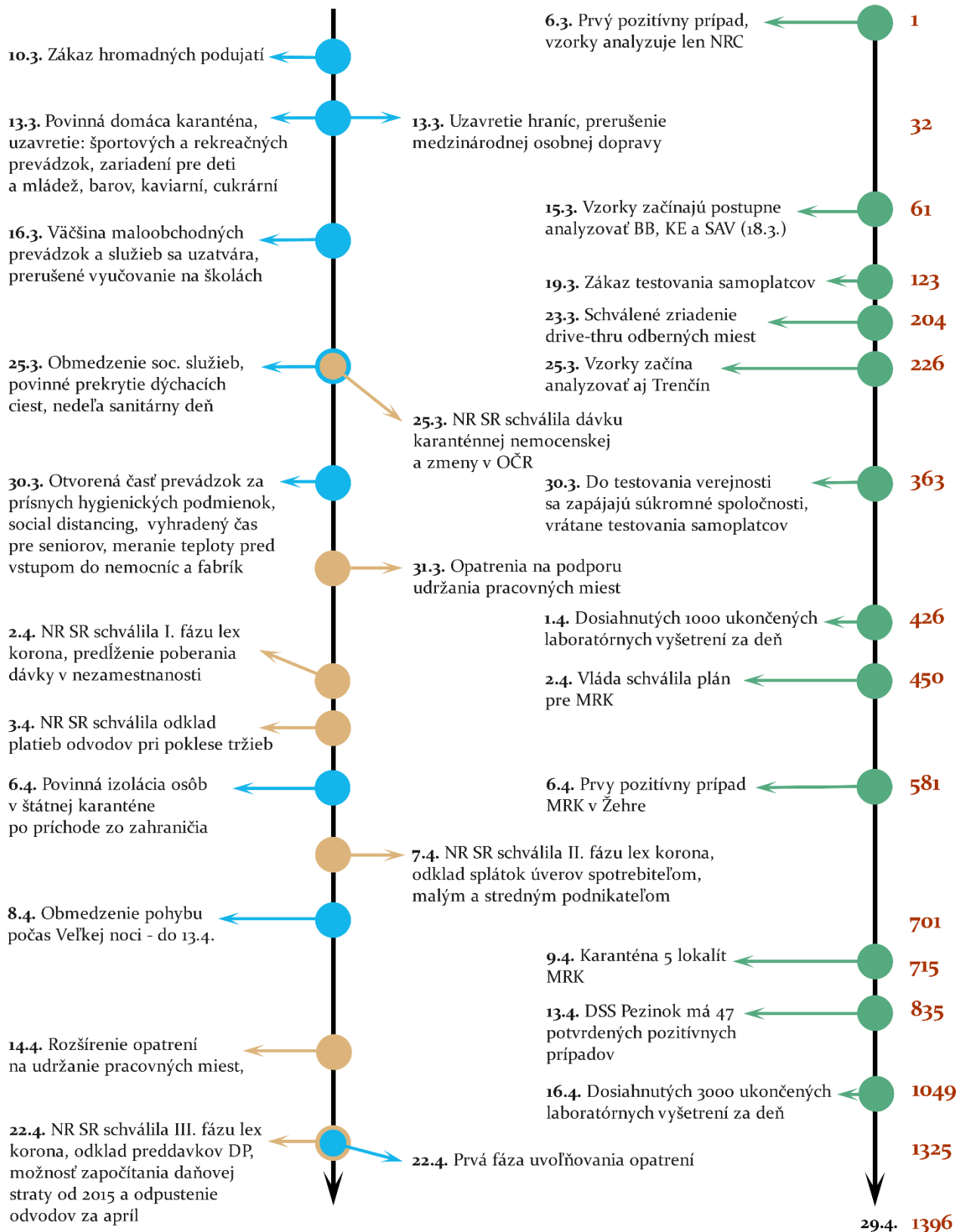
1. Prijaté opatrenia

- 1.1 Prvé prípady ochorenia novým koronavírusom SARS-CoV-2 sa objavili v decembri 2019 v Číne. Prvý prípad nakazenia bol na Slovensku zaznamenaný 6. marca 2020. 11. marca 2020 prehlásila Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) ochorenie Covid-19 za pandémiu, čo zdôrazňuje vážnosť situácie. **V súčasnosti je na Slovensku podľa oficiálnych údajov evidovaných 1 396 osôb s pozitívnym výsledkom testu na ochorenie Covid-19, z nich 524 sa doteraz vyliečilo. Na následky tohto ochorenia zomrelo 23 osôb.**
- 1.2 Na vzniknutú situáciu reagoval Úrad verejného zdravotníctva SR a spolu s Ústredným krízovým štáбом začal vydávať rozhodnutia a opatrenia v snahe zabrániť nekontrolovateľnému šíreniu nového koronavírusu. Jedným z prvých opatrení, s účinnosťou od 10. marca, bolo zakázané organizovať akékoľvek hromadné podujatia. Od 13. marca boli zatvorené medzinárodné letiská pre osobnú dopravu a zastavená bola aj medzinárodná vlaková a autobusová doprava. Obnovené boli kontroly na hraniciach SR a nariadená karanténa pre všetkých, ktorí sa vracajú do SR. Od 25. marca je zakázané pohybovať sa na verejnosti bez prekrytia horných dýchacích ciest.
- 1.3 Opatrenia boli prijaté aj v oblasti vzdelávania, od 16. marca je až do odvolania prerušené vyučovanie na všetkých školách a v školských zariadeniach. Vyučovanie v školách bolo nahradené vyučovaním na diaľku. 15. apríla umožnil Úrad verejného zdravotníctva konanie prijímacích skúšok, ukončenie stredných škôl a konanie maturitných skúšok za dodržania prísnych hygienických podmienok.
- 1.4 Rozhodnutím vlády SR bol od 19. marca rozšírený núdzový stav na celý sektor zdravotníctva.
- 1.5 Významné opatrenia boli vydané aj pre maloobchodné prevádzky a služby. Prvým obmedzujúcim opatrením ÚVZ SR boli od 13. marca zatvorené všetky športové zariadenia, prevádzky voľnočasového charakteru, tiež prevádzky verejného stravovania s výnimkou reštaurácií a stánkov rýchleho občerstvenia. Od 16. marca boli zatvorené všetky maloobchodné prevádzky s výnimkou predajní potravín, drogérii, lekární, čerpacích staníc, autoservisov a pracovní. Tieto podmienky boli čiastočne uvoľnené a od 30. marca boli otvorené aj predajne bicyklov, záhradníctva, stavebnín a galantérií ale za prísnejších hygienických podmienok.⁵
- 1.6 Okrem opatrení, ktorých cieľom je zamedzenie rozširovania pandémie, začala Vláda SR a Národná rada SR postupne schvaľovať aj ekonomické opatrenia, s cieľom zmierniť dopady nepriaznivej ekonomickej situácie na obyvateľov a tiež na firmy pôsobiace na Slovensku. Doteraz schválené ekonomické opatrenia môžeme rozdeliť do troch kategórií.
- 1.7 Do prvej skupiny patria opatrenia, ktorých cieľom je zmierniť výpadky príjmov domácností. Týkajú sa osôb s platným nemocenským poistením. Patrí sem predĺženie doby poberania dávky ošetrovnej na zabezpečenie starostlivosti o dieťa z pôvodných 10 dní na celú dĺžku uzávery škôl a predškolských zariadení. Zaviedla sa dávka karanténne nemocenské pre všetkých, ktorí sú v povinnej karanténe, a táto nemocenská dávka je od prvého dňa vyplácaná Sociálnou poisťovňou. Predĺžená je doba poberania dávky v nezamestnanosti o jeden mesiac pre všetkých, ktorým končí vyplácanie dávky počas obdobia mimoriadnej situácie/núdzového stavu z dôvodu pandémie.

⁵ Opatrenie ÚVZ SR OLP/2595/2020 a ÚVZ SR OLP/2596/2020.

Mílniky pandémie COVID-19 na Slovensku

● Epidemiologické opatrenie ● Ekonomické opatrenie ● Testovanie Pozitívne testy

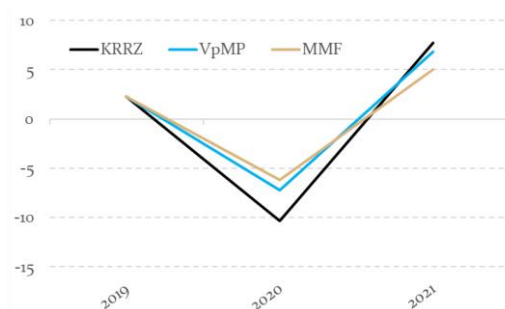

- 1.8 Druhú skupinu prijatých opatrení tvoria opatrenia zamerané na udržanie zamestnanosti vo firmách negatívne zasiahnutých aktuálnou situáciou. Podmienky tejto podpory prijala Vláda SR 31. marca. Neskôr, 14. apríla, boli podmienky aktualizované a bol rozšírený okruh firiem a fyzických osôb, ktoré môžu požiadať o príspevok.
- 1.9 Tretiu skupinu ekonomických opatrení tvoria dôležité opatrenia pre firmy a SZČO, no majú minimálny priamy vplyv na rozpočet verejnej správy. Patria sem hlavne opatrenia MFSR obsiahnuté v zákone 67/2020 Z.z. (tzv. "lex korona") a jeho novelizáciach, ktoré sa týkajú prerušenia daňových kontrol, predĺženia lehôt na podanie DP za daň z motorových vozidiel, poskytnutia záruk na úvery z Eximbanky a SZRB vo výške 50 mil. eur a ďalšie zmeny v rôznych zákonoch.

2. Vplyv na ekonomický vývoj

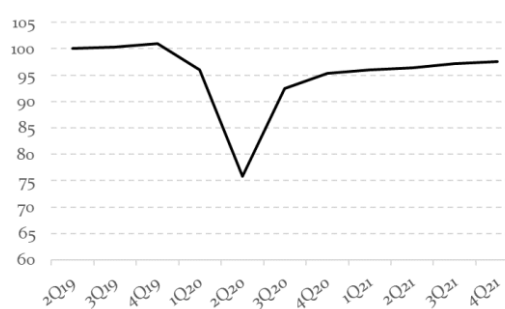
- 2.1 Pandémia bude mať zásadný vplyv na vývoj ekonomického prostredia. Do predpokladov makroekonomického scenára bolo premietnuté celkové **oslabenie globálneho dopytu z dôvodu pandémie a aktuálne zastavenie výroby v časti priemyslu a v službách v domácej ekonomike**.
- 2.2 V prvej verzii kvantifikácie dopadov infekčného ochorenia COVID-19 na ekonomiku boli prezentované tri scenáre možného vývoja bez toho, aby bol špecifikovaný konkrétny najpravdepodobnejší scenár. V tejto aktualizovanej verzii kvantifikácie je prezentovaný len jeden scenár. Tento scenár predstavuje v súčasnosti jeden z pravdepodobnejších scenárov pri splnení nižšie uvedených predpokladov. Zároveň ide o scenár, ktorý je v rámci intervalov prezentovaných inými inštitúciami na Slovensku, ako je oficiálna prognóza Výboru pre makroekonomické prognózy (MF SR) alebo Národnej banky Slovenska. Rozdiely v prognózach medzi inštitúciami nie je možné vnímať v tejto chvíli za rozhodujúce, nakoľko aj napriek zúženiu intervalu pravdepodobného vývoja, neistota ohľadne ďalšieho vývoja je stále značná.
- 2.3 Predpokladáme, že v roku 2020 dôjde k poklesu ekonomiky o 10,3 %. Aktuálne nie je výhľad ekonomiky stabilný, nakoľko nutnou podmienkou ekonomického výhľadu je stabilizácia epidemiologickej situácie u nás a u našich obchodných partnerov. Napriek tomu, že existujú náznaky postupnej stabilizácie a zlepšovania situácie, na základe aktuálnych údajov nie je možné exaktne odhadnúť pri danej neistote ani dĺžku ani hĺbku ekonomického prepadu na Slovensku.

Graf 1: Porovnanie prognóz inštitúcií (rast HDP v %)

Zdroj: RRZ

Graf 2: Kvartálny profil vývoja reálneho HDP Slovenska (index 2Q 2019=100)

Zdroj: RRZ, EK

Tabuľka 1: Prognóza rastu HDP podľa vybraných domácich a zahraničných inštitúcií

Inštitúcia	Skutočnosť	Prognóza
	2019	2020
KRRZ (apríl 2020)	2,3	-10,3
MF SR (apríl 2020)	2,3	-7,2
NBS (apríl 2020)	2,3	-9,3
MMF (apríl 2020)	2,3	-6,2
Makroekonomické predikcie vybraných bánk (apríl 2020)	2,3	-5,0 až -12,5

*Výbor pre makroekonomické prognózy

Zdroj: KRRZ, MMF, NBS, MF SR

- 2.4 V súčasnosti evidujeme postupnú stabilizáciu situácie v Ázii a zároveň obnovu plynulých dodávok medzispotreby do výroby. Epidemiologická situácia v Európe sa zlepšuje, t.j. i s absenciou vakcíny nastáva prudký nárast vylicených nakazených a zároveň výrazne a trendovo klesá počet aktívnych prípadov. Naopak, situácia vo Veľkej Británii a v USA je stále neprehľadná, čo oddiali oživenie zahraničného dopytu. Zároveň je možné očakávať i napriek relatívnej stabilizácii celkovej situácie v jednotlivých krajinách objavovanie sa vymedzených ohnisk nákazy po celom svete.
- 2.5 Výrazným negatívom je výhľad pre rozvíjajúce sa ekonomiky, ktoré nie sú pripravené na epidémiu, berúc do úvahy zlý stav ich zdravotníckych systémov a zároveň aj finančných systémov. Toto negatívum sa začne prejavovať až s oneskorením, v druhom polroku 2020. Medzinárodný menový fond v súčasnosti postupne aktivizuje programy pre veľký počet krajín Južnej Ameriky, Afriky i Európy⁶.

Box 1: Čo sa zmenilo v predpokladoch prognózy oproti predošlej správe

Pôvodné predpoklady scenárov, použitých v prvej verzii tohto dokumentu, vychádzali z prísnych opatrení na zatvorenie prevádzok na 1 až 2 mesiace na Slovensku (so začiatkom 15. marca), to znamená do 15. apríla a 15. mája, s nasledovným prerušením dodávateľských reťazcov na 1 až 3 mesiace (2-4 mesiace spolu). Ilustrovali sme tak scenáre s miernym poklesom HDP o -1,3 % až po pokles -5 % a -10 %.

V súčasnosti očakávame prvé významnejšie uvoľňovanie opatrení a domácej ekonomiky od 15. mája, čo zodpovedá najpesimistickejšiemu scenáru v prvej verzii (-10% HDP). Nestabilný vývoj v krajinách našich obchodných partnerov, ktorý nastal v dôsledku absencie prijatia včasných opatrení, bude mať vplyv na oneskorené oživenie dopytu z týchto krajín a zároveň ponuky (narušenie dodávateľských reťazcov). Posunuli sme tak naše predpoklady nábehu ekonomickej aktivity o minimálne 3 mesiace, t.j. nábeh dopytu zo strany našich obchodných partnerov očakávame od 15. augusta. Aktuálne preto za pravdepodobný považujeme odhad na úrovni -10,3 % HDP.

- 2.6 Aktuálne opatrenia vlády SR sa orientujú na stabilizáciu zamestnanosti a zahŕňajú fiškálny impulz (preplatenie časti miezd zamestnancom v ohrozených sektoroch), odklad povinností

⁶ <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/COVID-Lending-Tracker>

platenia daní a odvodov (tzv. deferral) a ďalšie opatrenia na zabezpečenie likvidity firiem (garancie za preklenovacie úvery). Cieľom fiškálnych opatrení na Slovensku je udržať čo najviac výrobnú kapacitu ako je možné, t. j. zabrániť rozpadu výrobných sietí a zároveň zachovať v čo najväčšej miere dopyt domácností, ktorých členovia dočasne stratili časť svojich príjmov. Aktuálne schválené opatrenia vlády sa premietajú v našich makroekonomických predpokladoch v nižšom očakávanom náraste miery nezamestnanosti (8,0 % v roku 2020) resp. v poklese zamestnanosti vo výške (-2,1 %)⁷. Bez ich prijatia by bol pokles zamestnanosti vyšší.

- 2.7 Náš odhad rastu zamestnanosti (súkromného sektora) je odvodený najmä od indikátora dopytu po pracovnej sile (vážené indikátory agregátneho dopytu). Aktuálne predpokladáme elasticitu dopytu po pracovnej sile na úrovni približne 0,4⁸. Okrem iných faktorov (napr. flexibilita trhu práce) majú vplyv na elasticitu i opatrenia vlády a dĺžka trvania zatvorenia prevádzok. Pri dlhšom trvaní krízy (a bez opatrení vlády) očakávame hodnotu elasticity blízko jednej⁹. Udržanie pracovných miest vládnymi opatreniami (podpora udržania pracovných miest) by malo viesť k nižšiemu poklesu zamestnanosti, no nezabráni poklesu mzdovej bázy.

Tabuľka 2: Prognóza zamestnanosti domácich a zahraničných inštitúcií

Inštitúcia	Miera nezamestnanosti		Zamestnanosť, rast v %	
	Skut.	Prognóza	Skut.	Prognóza
	2019	2020	2019	2020
KRRZ (apríl 2020)	5,8	8,0	1,0	-2,1
MF SR (apríl 2020)	5,8	8,8	1,0	-3,8
NBS (apríl 2020)	5,8	7,4	1,0	-1,6
MMF (apríl 2020)	5,8	8,0	1,0	-
Makroek, predikcie vybr. bánk (apríl 2020)	5,8	7,5 až 9,0	1,0	-3,9 až -1,7

Zdroj: KRRZ, MMF, NBS, MF SR

- 2.8 Aktuálne monetárne opatrenia zahŕňajú stabilizáciu finančného sektora vo forme udržania likvidných rezerv bánk s cieľom stabilizovať úrokové miery, rizikové prémie (ECB actions 12 a 18. marca). Uvedené kroky majú za cieľ poskytnúť dostatočnú likviditu v bankovom systéme, ktorý by umožnil prefinancovať rastúce nároky vlád a súkromného sektora na rýchly a veľký objem úverov pri zachovaní primeranej úrovne nákladov na ich financovanie.
- 2.9 Predpokladaný scenár očakáva výraznejšie spúšťanie ekonomických aktivít od 15. mája 2020. Simulácia vývoja epidémie RRZ pomocou upraveného modelu SIR (IZP) ukazuje, že z epidemiologického hľadiska by sa vrchol mohol dosiahnuť v máji alebo začiatkom júna, čo je

⁷ Úlohou vlády je udržať dopyt po pracovnej sile v kríze, pričom čím dlhšie bude obmedzenie v niektorých sektoroch ekonomiky trvať, tým viac bude dopyt po pracovnej sile slabší a bude výhodnejšie pre firmy pristúpiť k prepúšťaniu.

⁸ Ide o koncept blízky tzv. Okunovmu zákonu, ktorý hodnotí vzťah rastu zamestnanosti a rastu HDP. Elasticita sa mení nielen v čase (ECB, 2019), ale i medzi krajinami (ECB, 2012).

⁹ Pri aktuálnom prepade dopytu o 8 % tak očakávame pokles celkovej zamestnanosti -2,1 %. Pri úplnej flexibilitě trhu práce a absencii vládných opatrení (t.j. elasticita 1, podobne v súčasnosti USA), očakávame pokles zamestnanosti v súkromnom sektore na úrovni -8 % a celkovej zamestnanosti -7 %.

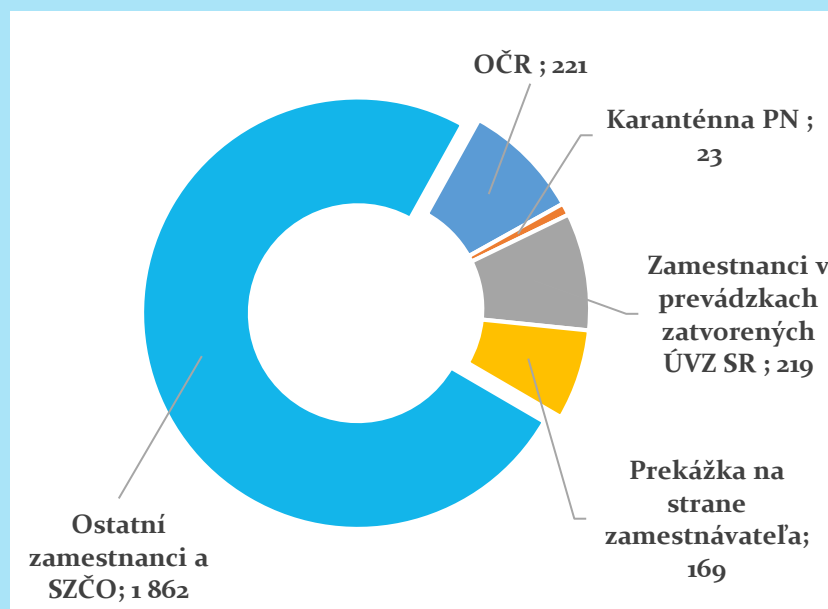
v súlade s predpokladmi makroekonomického vývoja. V nadväznosti na tento vývoj by mal existovať priestor na ďalšie uvoľňovanie reštrikcií.

- 2.10 Ponechanie súčasných opatrení (alebo ich veľmi mierne zmiernenie) vytvára časový priestor nielen na potlačenie pandémie samotnej (lockdown measures), ale aj na optimalizáciu maximálneho potenciálu zdravotníckeho systému. **Prípadné dlhšie ponechanie preventívnych opatrení s dopadom na ekonomiku a dodávateľské vzťahy bude viesť k prehĺbeniu dopadu na ekonomiku Slovenska s nelineárnymi efektami**, t.j. každý ďalší týždeň/mesiac spôsobuje väčšie škody ako ten predošlý. Aj z tohto dôvodu je kľúčové, aby sa epidemiologická situácia dostala pod kontrolu a prijímali sa také opatrenia, ktoré by dokázali izolovať okruh infekčných¹⁰ bez toho, aby významne obmedzovali fungovanie zvyšných častí ekonomiky.

Box 2: Vplyv pandémie na pracovnú silu

Jedným z dôsledkov pandémie je dočasné zníženie disponibilnej pracovnej sily. Hlavným dôvodom tohto zníženia sú prijaté epidemiologické opatrenia. Odhadujeme, že v dôsledku zatvorenia škôl využije dávku ošetrovne vysoký počet zamestnancov a SZČO (výpadok 221 tisíc osôb). Osoby v povinnej karanténe budú využívať karanténnu PN (46 tisíc osôb v priemere 2 týždne). V povinne zatvorených prevádzkach pracuje 186 tisíc zamestnancov a 33 tisíc SZČO. Poslednú skupinu tvoria zamestnanci, ktorí nepracujú pre prekážku na strane zamestnávateľa (169 tisíc osôb). Odhadujeme, že tento výpadok pracovnej sily bude trvať najviac tri mesiace a dotkne sa spolu 630 tisíc zamestnancov a SZČO, čo je viac ako štvrtina celkovej zamestnanosti na Slovensku. Pri predpoklade, že zarábajú priemernú mzdu, môžeme očakávať pokles mzdovej bázy na úrovni 1 mld. eur.

Graf 3: Výpadok pracovnej sily ako priamy dôsledok pandémie

¹⁰ Infekčné osoby sú tie, ktoré môžu šíriť vírus medzi ďalších ľudí (nakaziť ich). Infikovaní ľudia sú nakazení, ktorí už nemusia šíriť vírus ďalej, napr. kvôli pobytu v karanténe, hospitalizácii a pod.

3. Vplyv na daňové príjmy

- 3.1 Vplyv pandémie koronavírusu na daňovo-odvodové príjmy¹¹ v roku 2020 bol vypočítaný na základe prognózy makroekonomického vývoja popísanej vyššie. V tejto makroprognóze a teda následne aj v prognóze daní je už započítaný vplyv vládou prijatých opatrení.
- 3.2 Vplyv opatrení s priamym vplyvom na daňovo-odvodové príjmy, schválené po zasadnutí VpDP v apríli 2020 je zohľadnený v tabuľke 4 (odpustenie povinnosti platenia sociálnych odvodov zamestnávateľa).
- 3.3 Aby sme kvantifikovali efekty pandémie a následných opatrení, porovnávame aktuálnu daňovú prognózu s poslednou predkrízovou prognózou KRRZ vytvorenou pri príležitosti zasadnutia Výboru pre daňové prognózy z februára 2020. Celkovo na dane a odvody odhadujeme negatívny vplyv vo výške 3 511 mil. eur.
- 3.4 Najväčšie výpadky odhadovaného výnosu zaznamenali položky závislé od zamestnanosti a výšky miezd (daň z príjmov fyzických osôb, sociálne a zdravotné poistné), daň z príjmov právnických osôb a DPH. Detailnejšie členenie podľa jednotlivých typov daní poskytuje tabuľka 3.

Tabuľka 3: Odhad daňovo-odvodových príjmov v roku 2020 (mil. eur, ESA2010)

	február	apríl	rozdiel
Dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku	6 490	5 142	-1 347
Daň z príjmov fyzických osôb	3 553	2 991	-562
Daň z príjmov právnických osôb	2 685	1 942	-743
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	252	210	-42
Dane na tovary a služby	9 431	8 632	-799
Daň z pridanej hodnoty	7 032	6 412	-620
Spotrebné dane	2 399	2 220	-179
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	21	23	2
Miestne dane	660	646	-14
Ostatné dane	789	746	-43
Sociálna poisťovňa	8 502	7 636	-866
Zdravotné poisťovne	4 197	3 754	-444
Daňové príjmy a príjmy FSZP spolu	30 090	26 579	-3 511

Zdroj: výpočty KRRZ

4. Výdavky na nákup zdravotníckeho materiálu a na preventívne opatrenia

- 4.1 Očakávame vyššie výdavky verejnej správy spojené s nákupom zdravotníckeho materiálu a techniky potrebných na zvládnutie pandémie, vrátane výdavkov na preventívne opatrenia. K 21.4.2020 boli zazmluvnené výdavky na nákup ochranných pomôcok a technického vybavenia v sume 71,2 mil. eur. Dodatočné požiadavky do konca roka 2020 môžu predstavovať ďalších približne 130 mil. eur. Ide o odhad vychádzajúci z predpokladaných potrieb na obdobie prvých dvoch mesiacov (60 mil. eur) a pri predpoklade postupného znižovania potrieb do konca roka 2020. Skutočná potreba bude závisieť od vývoja epidemiologickej situácie. Pre účely tohto materiálu v tejto fáze uvažujeme s výdavkami na úrovni 200 mil. eur do konca roka 2020 .
- 4.2 Okrem týchto výdavkov je potrebné zahrnúť aj ďalšie vedľajšie výdavky na leteckú dopravu, opatrenia MZ SR, MO SR, MV SR, jednotlivých nemocníc, samospráv a pod. na dodanie

¹¹ V metodike ESA2010.

pomôcok, dodržiavanie nariadení vlády a preventívnych opatrení. V odhade pracujeme so sumou 50 mil. eur na tieto účely.

- 4.3 Dodatočné výdavky môžu byť čiastočne kryté úsporami v iných oblastiach rozpočtu. V tejto chvíli s touto možnosťou neuvažujeme, preto odhad vnímame ako čistý vplyv na saldo rozpočtu. Rovnako pri odhade deficitu uvažujeme s vplyvom týchto výdavkov len pre rok 2020, čo podčiarkuje ich jednorazový charakter.

5. Kvantifikácia prijatých opatrení

- 5.1 Pri uzavretí škôl a predškolských zariadení z dôvodu karanténnych opatrení má jeden z rodičov dieťaťa nárok na dávku ošetrovné. Ošetrovné je dávkou nemocenského poistenia, ktorú vypláca Sociálna poisťovňa. Do marca 2020 bola táto dávka vyplácaná maximálne 10 dní. Prijatou zmenou zákona sa predlžuje obdobie vyplácania dávky ošetrovné na celú dobu zabezpečovania starostlivosti o dieťa počas uzatvorenia predškolského alebo školského zariadenia (detaily v prílohe 1). Predpokladáme, že opatrenie týkajúce sa zatvorenia škôl a predškolských zariadení bude trvať 3 mesiace, počas ktorých bude poberať ošetrovné 220 tisíc oprávnených osôb. To bude mať za následok zvýšené výdavky Sociálnej poisťovne o 303 mil. eur.
- 5.2 Ďalším prijatým opatrením je zavedenie tzv. „karanténneho nemocenského“. Znamená to, že pri dočasnej pracovnej neschopnosti z dôvodu karanténneho opatrenia alebo nariadenej izolácie v súvislosti s pandémiou COVID-19 vzniká nemocensky poistenému (zamestnancovi, SZČO, dobrovoľne poistenej osobe) nárok na nemocenskú dávku od prvého dňa práceneschopnosti (detaily v prílohe 2). Odhadujeme, že nárok na túto dávku vznikne počas troch mesiacov 135 tis. osobám. Celkové výdavky Sociálnej poisťovne na toto opatrenie by mohli dosiahnuť 35 mil. eur.
- 5.3 Dňa 2.4.2020 bola prijatá novela zákonníka práce. Touto novelou bolo predĺžené podporné obdobie v nezamestnanosti o jeden mesiac poistencom, ktorí si do uplynutia pôvodného podporného obdobia v čase krízovej situácie, najmä v dôsledku situácie na trhu práce spôsobenej šírením ochorenia Covid-19, nedokázali nájsť prácu (ďalšie informácie je možné nájsť v prílohe 3). Predpokladáme, že za tri mesiace sa toto opatrenie môže dotknúť 20 tisíc osôb, a výdavky Sociálnej poisťovne budú vyššie o 10 mil. eur.
- 5.4 Vláda SR svojím uznesením schválila podmienky projektu podpory udržania zamestnanosti. Tieto podmienky určujú spôsob vyplácania podpory pre zamestnávateľov. Na ich základe sa začalo s poskytovaním podpory firmám, SZČO a tiež vybraným fyzickým osobám bez príjmov (detaily v prílohe 4). Tieto podporné programy budú financované prevažne z Európskeho sociálneho fondu (85 %), zvyšných 15 % bude financovaných zo štátneho rozpočtu. Odhadujeme, že celková výška podpory môže za obdobie marec až máj dosiahnuť 1 085 mil. eur, z toho príspevok zo štátneho rozpočtu by mal byť 163 mil. eur.
- 5.5 Prvé opatrenie, v rámci projektu podpory udržania zamestnanosti je zamerané na zamestnávateľov, ktorí museli svoje prevádzky zatvoriť na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR. Predpokladáme, že opatrenie sa dotkne 187 tisíc zamestnancov pracujúcich v súkromnom sektore v prevádzkach zatvorených štátom. Cieľom druhého opatrenia je kompenzácia finančných strát SZČO spôsobených povinným zatvorením prevádzky alebo poklesom tržieb pri nižšom dopyte po službách. Predpokladáme, že toto opatrenie sa môže týkať 167 tis. SZČO. Podporu z tretieho opatrenia môžu čerpať firmy, ktoré zaznamenali pokles tržieb o viac ako 20% alebo museli využiť inštitút prekážky na strane zamestnávateľa. Štvrté opatrenie je zamerané na pomoc fyzickým osobám aktuálne bez príjmu.

- 5.6 Najnovšou legislatívnou zmenou schválenou v NR SR 22. apríla je odpustenie povinnosti platiť sociálne odvody zamestnávateľmi, ktorých prevádzky sú povinne zatvorené rozhodnutím ÚZV SR. Tu odhadujeme výpadok príjmov za apríl až jún vo výške 54 mil. eur.
- 5.7 Dňa 22. apríla schválila NRSR mimoriadne opatrenia vo finančnej oblasti. Vplyv na rozpočet mali 3 opatrenia: dočasné zmeny v umorovaní strát za roky 2015 až 2018, odpustenie platenia preddavkov na –daň z príjmov a dočasnú možnosť neplatiť preddavky na daň z motorových vozidiel. Zmeny v umorovaní minulých strát budú mať akruálny vplyv na výnos roku 2019 a hotovostný vplyv na výnos roku 2020, ktorý odhadujeme vo výške 39 mil. eur. Odpustenie platenia preddavkov má len hotovostný vplyv na rok 2020, ktorý odhadujeme vo výške 227 mil. eur za mesiace máj a jún. Možnosť neplatiť preddavky na daň z motorových vozidiel sa odhaduje vo výške 9 mil. eur mesačne.
- 5.8 Celkové náklady prijatých opatrení počas obdobia troch mesiacov odhadujeme na 1 486 mil. eur, čo je v prepočte 1,7 % HDP.

Tabuľka 4: Výška prijatých opatrení (mil. eur)

	celkový vplyv	financovanie	
		EU fondy	národné zdroje
Zmena v podmienkach vyplácania OČR z dôvodu COVID-19	303	-	303
Vyplatenie nemocenského od 1. dňa karantény z dôvodu COVID-19	35	-	35
Predĺženie doby poberania dávky v nezamestnanosti	10	-	10
Podpora zachovania pracovných miest - opatrenie 1	270	230	41
Podpora zachovania pracovných miest - opatrenie 2	150	128	23
Podpora zachovania pracovných miest - opatrenie 3	545	463	82
Podpora zachovania pracovných miest - opatrenie 4	120	102	18
Odpustenie sociálnych odvodov zamestnávateľa	54	-	54
Spolu (pri predpoklade 3 mesačného trvania opatrení)	1 486	922	564
Spolu v % HDP	1,7	1,1	0,7

Zdroj: výpočty KRRZ

- 5.9 Okrem zmien v dávkach a prijatí opatrení na zachovanie pracovných miest boli prijaté aj opatrenia, ktoré umožňujú odklad povinnosti platenia odvodov a preddavkov na daň z príjmu. O odklad môžu požiadať firmy s poklesom tržieb o viac ako 40% v danom mesiaci. Odhadujeme, že za tri mesiace sa odklad môže týkať 850 mil. eur.

6. Vplyv na saldo verejných financií

- 6.1 Celkový vplyv pandémie koronavírusu bude závisieť od veľkosti šoku, ktorý utrpí slovenská ekonomika a dĺžky trvania karanténnych opatrení nie len na Slovensku, ale aj v Európe. Nerovnomerný vývoj v krajinách Európy môže predĺžiť neistotu ohľadne ďalšieho vývoja s väčšími negatívnymi ekonomickými dopadmi.
- 6.2 Celkový vplyv pandémie na saldo verejných financií je odhadovaný na úrovni 4,3 mld. eur, čo po započítaní rozpočtovaného deficitu a identifikovaných rizík rozpočtu bez vplyvu pandémie by znamenalo deficit na úrovni 6,8 mld. eur (7,8% HDP).

- 6.3 Kvantifikácia už uvažuje so zapojením európskych zdrojov v sume 1,1% HDP na financovanie opatrení na podporu udržania zamestnanosti, čo prispelo k miernejšiemu nárastu deficitu. Dňa 28.4.2020 schválila vláda návrh¹² opatrení financovaných z EŠIF na boj s pandémiou koronavírusu a jej dopadmi, z ktorého vyplýva, že Slovensko bude môcť v roku 2020 realokovať EÚ fondy v objeme 2,34 mld. eur. Materiál obsahuje návrh financovania opatrení vo výške 1,25 mld. Pozitívny vplyv týchto opatrení by sa mal prejavíť počas 5 mesiacov od schválenia tohto materiálu vládou (detaily sú uvedené v prílohe 8).
- 6.4 **Vplyv opatrení na saldo môže byť nižší aj v prípade presmerovania prostriedkov zo štátneho rozpočtu**, ktoré sú rozpočtované na iné účely.
- 6.5 V prípade, že nedôjde k zapojeniu eurofondov nad rámec ich zahrnutia v opatreniach, ani k realokácii prostriedkov štátneho rozpočtu, **hrubý dlh na konci roku 2020 sa môže pohybovať nad úrovňou 60% HDP**. Došlo by tak k prekročeniu horného limitu na dlh¹³.

Tabuľka 5: Vplyvy na verejné financie v roku 2020 (ESA2010, mil. eur)

Vplyv na daňovo-odvodové príjmy z dôvodu ekonomického vývoja	-3 511
Vplyv prijatých opatrení financovaných z národných zdrojov	-564
Vplyv nákupov zdravotníckeho materiálu a iné opatrenia	-250
Dodatočné úrokové náklady	-13
Celkový vplyv na saldo VS	-4 338
Celkový vplyv na saldo VS ako % HDP	-5,0%
Hrubý dlh VS k 31.12.2020	52 225
Hrubý dlh VS k 31.12.2020 ako % HDP	60,4%

Zdroj: výpočty KRRZ

7. Súlad s pravidlami zodpovedného hospodárenia

- 7.1 Bude ešte niekoľko týždňov alebo mesiacov trvať, kým nadobudneme konečný obraz o vplyve súčasnej pandémie na ekonomiku a verejné financie. V tejto súvislosti očakávame rovnako dramatické vplyvy aj na ostatné krajiny Európy. Je to výnimočná udalosť, počas ktorej sa pravidlá sledujúce hospodárenie vlád nezvyknú dočasne aplikovať.
- 7.2 Flexibilitu pri uplatňovaní **pravidiel Paktu stability a rastu** už oznámila Európska komisia. ¹⁴ Nepredpokladáme preto žiadne sankcie za zhoršenie hospodárenia z titulu tejto pandémie. Na druhej strane je nevyhnutné aby sa náklady na pandémiu dôsledne rozlišovali od iných vplyvov, ktoré s touto pandémiou nesúvisia.
- 7.3 V prípade **národných pravidiel** platí pre novú vládu dvojročné obdobie, počas ktorého sa neuplatňujú prísnejšie sankcie z dôvodu prekročenia hraníc limitu na dlh. Ústavný zákon pozná aj únikové klauzuly, pri splnení ktorých sa tieto sankcie neuplatňujú až po dobu 36 mesiacov. Pre posúdenie, v akom režime sa tieto výnimky a klauzuly budú môcť použiť, bude smerodajný skutočný ekonomický vývoj a objektívne vynaložené náklady na riešenie tejto situácie. Podobné

¹² Návrh opatrení financovaných z operačných programov európskych štrukturálnych a investičných fondov na boj s pandémiou COVID-19 a odstraňovanie a zmiernenie jej dôsledkov <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24774/1>.

¹³ Horný limit dlhu je podľa prechodných ustanovení ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti v roku 2020 vo výške 57 % HDP.

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/2_en_act_part1_v3-adopted_text.pdf

výnimky (pokles ekonomického rastu, vysoké jednorazové náklady) ako pri dlhovej brzde platia aj pri uplatňovaní národného pravidla o vyrovnanom rozpočte.

- 7.4 Samozrejme vysoký deficit, ak je len dočasný a spôsobený náhlou udalosťou, ktorá pominie, spôsobuje verejným financiám menšie problémy. Ovplyvní ale úroveň dlhu. **Vyšší nárast dlhu bude viesť k tomu, že vláda bude musieť v nasledujúcich rokoch prijímať opatrenia na jeho potrebné znížovanie.** Aj preto je žiaduce v dobrých ekonomických časoch pripravovať verejné financie na takéto situácie, čo RRZ mnohokrát zdôrazňovala vo svojich správach.

8. Prílohy

Príloha 1: Zmena v podmienkach vyplácania OČR z dôvodu COVID-19

- 8.1 Dňa 25.3.2020 bol v skrátrenom legislatívnom konaní prijatý vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Zákon vyšiel v Zbierke zákonov číslo [63/2020](#) a je účinný odo dňa 27.3.2020.
- 8.2 Predmetom prijatého zákona sú úpravy v oblasti sociálneho poistenia. Predlžuje sa obdobie vyplácania dávky ošetrovné na celú dobu zabezpečovania starostlivosti o dieťa počas uzatvorenia predškolského alebo školského zariadenia, ak ide o dieťa do nedovŕšených 11 rokov alebo do 18 rokov veku s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom. V prípade dieťaťa do dovŕšenia 16. roku veku, ktoré nie je spôsobilé mentálne alebo fyzicky sa samé o seba postarať, môže rodič požiadať o ošetrovné na základe potvrdenia pediatra.
- 8.3 Kvantifikácia uvedená v doložke vplyvov návrhu opatrenia vychádza z predpokladu, že ošetrovné bude poskytnuté za všetky dni počas uzatvorenia školských a predškolských zariadení v dĺžke 101 dní. Ošetrovné bude vyplatené 200 tis. poberateľom s priemernou dennou sumou 15,8 eura. Výdavky na navrhované opatrenie sa na základe uvedených predpokladov očakávajú na úrovni 319,2 mil. eur.

Kvantifikácia vplyvu opatrenia

- 8.4 Vplyv opatrenia bol analyzovaný mikrosimulačným modelom SIMTASK, ktorý umožňuje simulovať dopady zmien v daňovo-odvodovom a sociálnom systéme Slovenska. SIMTASK pracuje s podkladovou databázou z výberového štatistického zisťovania SILC, ktorá obsahuje informácie o príjmoch jednotlivcov a domácností. Pomocou štatistických váh je zabezpečená reprezentatívnosť údajov na úrovni Slovenska.
- 8.5 Modelom SIMTASK je nasimulovaný základný scenár, to znamená daňovo-odvodový a sociálny systém s parametrami zodpovedajúcimi legislatíve platnej na konci februára 2020. Navrhovaný scenár, čiže úprava podmienok vyplácania dávky ošetrovné, vedie k navýšeniu počtu poberateľov dávky ošetrovné.

Počet poberateľov ošetrovného v modeli SIMTASK je simulovaný za nasledujúcich predpokladov. Ošetrovné sú oprávnení poberať nemocensky poistení rodičia dieťaťa:

- vo veku od 3 do dovŕšených 16 rokov,
- vo veku do 3 rokov, ak bola dieťaťu zabezpečená starostlivosť inými osobami, v predškolských zariadeniach alebo v denných centrách starostlivosti v rozsahu aspoň 30 hodín týždenne.

Zo skupiny oprávnených rodín sú poberatelia ošetrovného vyberaní nasledovne:

- osamelí rodičia si uplatnia ošetrovné všetci,
- v prípade pracujúcich rodičovských párov si rodič s nižším príjmom uplatní ošetrovné – predpokladáme, že sa tak stane v 65% prípadoch,
- ak si oprávnené rodiny po aplikácii predchádzajúcich predpokladov ešte neuplatnili ošetrovné a zároveň je niektorý z rodičov SZČO, ošetrovné si uplatní,
- vo všetkých vyššie uvedených prípadoch sme prijali predpoklad, že osoby poberajúce ošetrovné pracujú ako zamestnanec alebo SZČO aspoň 4 mesiace v roku.

Predpokladáme, že opatrenie týkajúce sa zatvorenia škôl a predškolských zariadení bude trvať 3 mesiace, počas ktorých bude poberať ošetrovné 220 812 oprávnených osôb. V čase poberania dávky (v súlade s platnou legislatívou) zamestnanci nepoberajú mzdu a neodvádzajú sociálne a zdravotné odvody. V prípade SZČO taktiež predpokladáme, že počas poberania dávky nemajú príjem zo SZČ a neodvádzajú sociálne a zdravotné odvody. Za poberateľov dávky platí zdravotné poistenie štát.

Tabuľka 6: Počet poberateľov dávky ošetrovné

Počet rodín s deťmi do 16 rokov	489 960
Počet rodín oprávnených poberať ošetrovné	285 436
Dávku si uplatnia:	
Jeden z rodičov pracujúceho páru, 65% podiel uplatnenia dávky	148 455
Jednotlivci s deťmi	38 140
SZČO s deťmi	34 217
Predpokladaný počet poberateľov dávky ošetrovné	220 812

Poznámka: Počty osôb a rodín sú uvádzané z podkladovej databázy SILC modelu SIMTASK.

- 8.6 Výsledky simulácií (daní, odvodov a dávok) zo základného scenára škálujeme tak, aby zodpovedali hodnotám oficiálnych štatistík. Škálovací koeficient pre každý inštrument je vypočítaný ako podiel agregovaného objemu podľa oficiálnej štatistiky a agregovaného objemu vypočítaného modelom. Za oficiálnu štatistiku považujeme prognózované hodnoty Výborom pre daňové prognózy z februára 2020. Fiškálny vplyv navrhovaného opatrenia vyjadrujeme v eurách ako rozdiel medzi škálovanými hodnotami z navrhovaného a základného scenára.

Vplyv na verejné financie

- 8.7 Celkový vplyv opatrenia na verejné financie bude negatívny. Odhadujeme, že zvýšené výdavky Sociálnej poisťovne z dôvodu zavedenia pandemického ošetrovného dosiahnu výšku 303 mil. eur v 3-mesačnom období roku 2020.
- 8.8 Z dôvodu poberania dávky nebudú vyplatené mzdy vo výške 462 mil. eur a príjmy z podnikateľskej činnosti poklesnú o 172 mil. eur.

Tabuľka 7: Efekt poberania dávky pandemické ošetrovné (mil. eur)

Objem príjmov, ktoré z dôvodu poberania dávky nebudú vyplatené	633,4
Príjmy zo zamestnania	461,7
Príjmy z podnikateľskej činnosti	171,7
Zvýšené výdavky Sociálnej poisťovne	-302,9

Poznámka: Vplyv pandémie na daňovo-odvodové príjmy je zahrnutý v prognóze makroekonomického vývoja a vyčíslený v kapitole 3

Zdroj: SIMTASK

Distribučné vplyvy

- 8.9 Mikrosimulačný prístup umožňuje identifikovať jednotlivcov a skupiny, pre ktorých zavedenie navrhovaného opatrenia znamená zmenu v ich disponibilnom príjme. Vyhodnotená je okamžitá

zmena v disponibilných príjmoch rodín¹⁵, reakcia jednotlivcov a rodín na legislatívnu zmenu nie je zohľadnená.

- 8.10 Podľa výsledkov simulácie, zavedením pandemického ošetrovného poklesnú disponibilné príjmy rodinám, ktoré budú túto dávku čerpať (7 % všetkých rodín). Príjmy väčšiny rodín (93 %) ovplyvnené nebudú.
- 8.11 Zatvorenie škôl a predškolských zariadení spôsobí pokles disponibilných príjmov v 48 % rodinách jednotlivcov a v 44 % rodinách dvojíc s aspoň jedným dieťaťom vo veku 3-16 rokov (Tabuľka 8). V domácnostiach jednotlivcov aj dvojíc s deťmi tak v 3-mesačnom období celkovo poklesne disponibilný príjem v priemere o 21 eur.

Tabuľka 8: Zmena v disponibilnom príjme podľa typu rodiny

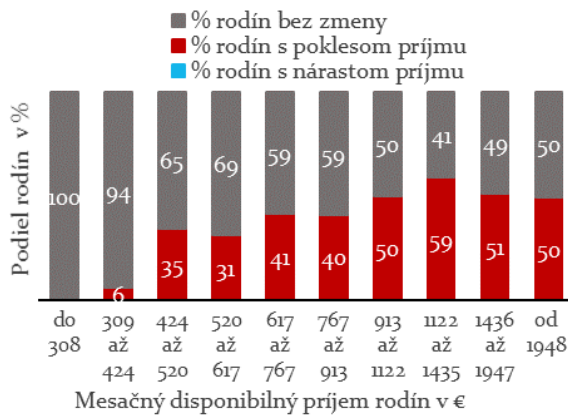
Typ rodiny	Počet rodín	Priemerná zmena v disp. príjme		Podiel rodín s kladnou, nulovou a zápornou zmenou (v %)
		(eur)	(%)	
Všetky rodiny	2 985 023	-3.6	-0.2	
Jednotlivec bez detí 3-16r.	1 621 429	0.0	0.0	
Jednotlivec + aspoň 1 dieťa 3-16r.	67 035	-20.9	-2.3	
Dvojica bez detí 3-16r.	873 515	0.0	0.0	
Dvojica + aspoň 1 dieťa 3-16r.	422 925	-21.8	-1.3	

Zdroj: SIMTASK

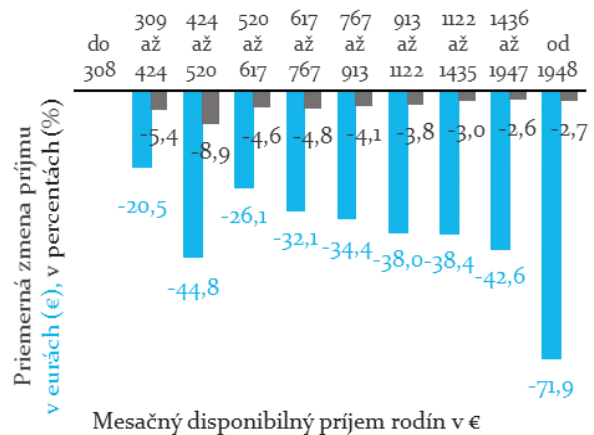
- 8.12 Vplyv pandemického ošetrovného na disponibilné príjmy rodín s deťmi vo veku 3-16 rokov nie je rozdelený rovnomerne (Graf 4). V najchudobnejších rodinách dávka nebude čerpaná, keďže členovia týchto rodín väčšinou nemajú pracovný príjem a nie sú nemocensky poistení, čo je podmienkou nároku na dávku. Podiel rodín, ktorým poklesne disponibilný príjem z dôvodu čerpania dávky, rastie s výškou príjmu. V štyroch najvyšších príjmových deciloch bude dávku čerpať viac ako polovica rodín s deťmi vo veku 3-16 rokov.
- 8.13 Disponibilné príjmy najchudobnejších rodín poberajúcich ošetrovné priemerne poklesnú o 5,4 % (20,5 eur počas 3-mesačného obdobia). S rastúcim príjmom rastie aj priemerná hodnota poklesu príjmu z dôvodu poberania ošetrovného (Graf 5). Percentuálny podiel výpadku príjmu však klesá s rastúcim príjmom. Dôvodom je maximálny vymeriavací základ pre určenie maximálneho ošetrovného, ktorý sa uplatňuje práve pre vyššie príjmy. Podľa výsledkov simulácie odhadujeme, že najbohatšie rodiny poberajúce ošetrovné budú mať disponibilné príjmy priemerne nižšie o 2,7 % (72 eur).

¹⁵ Rodina je definovaná ako jednotlivec alebo dvojica žijúca v spoločnej domácnosti bez detí alebo s nezaopatrenými deťmi. Za nezaopatrené dieťa sa považuje dieťa do skončenia povinnej školskej dochádzky, najdlhšie do 25 rokov veku, ktoré sa pripravuje na budúce povolanie štúdiom na strednej alebo vysokej škole dennou formou štúdia.

Graf 4: Vplyv poberania ošetrového na disponibilné príjmy rodín s deťmi vo veku 3-16 rokov

Graf 5: Zmena v disponibilných príjmoch rodín čerpajúcich ošetrovné

Poznámka: Hranice príjmových decilov sú stanovené podľa disponibilných príjmov rodín s deťmi vo veku 3-16 rokov. V Grafe 2 v 1.decile sa na základe uvedeného delenia nenachádzajú poberatelia ošetrového.

Zdroj: SIMTASK

Príloha 2: Vyplatenie nemocenského od 1. dňa karantény z dôvodu COVID-19

- 8.14 Dňa 25.3.2020 bol v skrátanom legislatívnom konaní prijatý vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Zákon vyšiel v Zbierke zákonov číslo [63/2020](#) a je účinný odo dňa 27.3.2020.
- 8.15 Predmetom prijatého zákona sú úpravy v oblasti sociálneho poistenia. Pri dočasnej pracovnej neschopnosti z dôvodu karanténneho opatrenia alebo nariadenej izolácie v súvislosti s pandemiou COVID-19 vzniká nemocensky poistenému (zamestnancovi, SZČO, dobrovoľne poistenej osobe) nárok na dávku. Karanténne nemocenské je vyplácané Sociálnou poisťovňou od 1. dňa vo výške 55 % denného vymeriavacieho základu.
- 8.16 Kvantifikácia uvedená v doložke vplyvov návrhu opatrenia vychádza z predpokladu, že karanténne nemocenské bude v roku 2020 vyplatené 100 tis. osobám. Nad rámec súčasného právneho stavu bude dotknutým osobám zo Sociálnej poisťovne vyplatené nemocenské už aj počas prvých 10 kalendárnych dní. Priemerný vymeriavací základ dotknutých osôb sa predpokladá na úrovni priemernej mzdy z roku 2019, t. j. 1 092 eura, nakoľko sa pri nemocenských dávkach v zásade vychádza z príjmov z predchádzajúceho roka. Zvýšené výdavky na základe uvedených predpokladov sa podľa uvedenej kvantifikácie očakávajú na úrovni 19,4 mil. eur v roku 2020.

Kvantifikácia vplyvu opatrenia

- 8.17 Vplyv opatrenia bol analyzovaný mikrosimulačným modelom SIMTASK, ktorý umožňuje simulovať dopady zmien v daňovo-odvodovom a sociálnom systéme Slovenska. SIMTASK pracuje s podkladovou databázou z výberového štatistického zisťovania SILC, ktorá obsahuje informácie o príjmoch jednotlivcov a domácností. Pomocou štatistických váh je zabezpečená reprezentatívnosť údajov na úrovni Slovenska.

- 8.18 Modelom SIMTASK je nasimulovaný základný scenár, to znamená daňovo-odvodový a sociálny systém s parametrami zodpovedajúcimi legislatíve platnej na konci februára 2020. Navrhovaný scenár - zavedenie vyplácania karanténneho nemocenského, vedie k navýšeniu počtu poberateľov tejto dávky.
- 8.19 Karanténne nemocenské sú oprávnené poberať osoby s platným nemocenským poistením, ktorým bola nariadená karanténa úradom verejného zdravotníctva alebo sa vrátili z rizikových oblastí. Počet poberateľov karanténneho nemocenského v modeli SIMTASK je simulovaný za nasledujúcich predpokladov:
- Celkový počet poberateľov dávky je 135 000 osôb za 3 mesiace. Uvedený odhad 3-mesačného počtu poberateľov dávky vychádza z údajov publikovaných Sociálnou poisťovňou, podľa ktorých bolo v marci 2020 prijatých približne 29 000 žiadostí o pandemické nemocenské.¹⁶
  - Každý poberá dávku raz v priemernej dĺžke 14 dní.¹⁷ Počas poberania dávky (v súlade s platnou legislatívou) zamestnanci nepoberajú mzdu a neodvádzajú sociálne a zdravotné odvody.
  - SZČO počas poberania dávky nemajú príjem zo SZČ a neodvádzajú sociálne a zdravotné odvody. Za poberateľov dávky platí zdravotné poistenie štát.
- 8.20 Výsledky simulácií (daní, odvodov a dávok) zo základného scenáru škálujeme tak, aby zodpovedali hodnotám oficiálnych štatistík. Škálovací koeficient pre každý inštrument je vypočítaný ako podiel agregovaného objemu podľa oficiálnej štatistiky a agregovaného objemu vypočítaného modelom. Za oficiálnu štatistiku považujeme prognózované hodnoty Výborom pre daňové prognózy z februára 2020. Fiškálny vplyv navrhovaného opatrenia vyjadrujeme v eurách ako rozdiel medzi škálovanými hodnotami z navrhovaného a základného scenára.

Vplyv na verejné financie

- 8.21 Celkový vplyv opatrenia na verejné financie bude negatívny. Odhadujeme, že zvýšené výdavky Sociálnej poisťovne z dôvodu zavedenia karanténneho nemocenského dosiahnu výšku 35 mil. eur v 3-mesačnom období roku 2020.
- 8.22 Z dôvodu poberania dávky nebudú vyplatené mzdy vo výške 59,1 mil. eur a príjmy z podnikateľskej činnosti poklesnú o 12,5 mil. eur.

Tabuľka 9: Efekt poberania dávky karanténne nemocenské (mil. eur)

Objem príjmov, ktoré z dôvodu poberania dávky nebudú vyplatené	71,6
Príjmy zo zamestnania	59,1
Príjmy z podnikateľskej činnosti	12,5
Zvýšené výdavky Sociálnej poisťovne	-34,6

Poznámka: Vplyv pandémie na daňovo-odvodové príjmy je zahrnutý v prognóze makroekonomického vývoja a vyčíslený v kapitole 3.

Zdroj: SIMTASK

¹⁶ Údaje uvedené v [tlačovej správe](#) Sociálnej poisťovne dňa 17. 4. 2020.

¹⁷ Infikovaní budú poberať dávku dlhšie (priemerne 30 dní), naopak osoby s negatívnym výsledkom testu na COVID-19 kratšie.

Príloha 3: Predĺženie doby poberania dávky v nezamestnanosti

- 8.23 Dňa 2.4.2020 bol v skrátanom legislatívnom konaní prijatý vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony. Zákon vyšiel v Zbierke zákonov číslo [66/2020](#) a je účinný odo dňa 4.4.2020.
- 8.24 Kvantifikácia uvedená v doložke vplyvov návrhu opatrenia vychádza z predpokladu, že predĺženie vyplácania dávky v nezamestnanosti sa bude týkať 28 100 poberateľov dávky. Priemerná mesačná suma vyplatennej dávky v nezamestnanosti na poberateľa sa predpokladá na úrovni cca 518,1 eura. Zvýšené výdavky na základe uvedených predpokladov sa podľa doložky vplyvov očakávajú na úrovni 14,6 mil. eur v roku 2020.
- 8.25 Predmetom prijatého zákona je úprava v oblasti sociálneho poistenia. Zákon predĺži podporné obdobie v nezamestnanosti o jeden mesiac poistencom, ktorí si do uplynutia pôvodného podporného obdobia v čase krízovej situácie, najmä v dôsledku situácie na trhu práce spôsobenej šírením ochorenia Covid-19, nedokázali nájsť prácu.
- 8.26 Zákon zároveň splnomocňuje vládu Slovenskej republiky v prípade potreby vydávať nariadenia vlády, ktorými môže dočasne upravovať podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti, podmienky výplaty dávky v nezamestnanosti, dĺžku podporného obdobia v nezamestnanosti a výšku dávky v nezamestnanosti v období krízovej situácie súvisiacej so šírením ochorenia COVID-19 a dvoch mesiacov po jej skončení.
- 8.27 Kvantifikácia uvedená v doložke vplyvov návrhu opatrenia vychádza z predpokladu, že predĺženie vyplácania dávky v nezamestnanosti sa bude týkať 28 100 poberateľov dávky. Priemerná mesačná suma vyplatennej dávky v nezamestnanosti na poberateľa sa predpokladá na úrovni cca 518,1 eura. Zvýšené výdavky na základe uvedených predpokladov sa podľa doložky vplyvov očakávajú na úrovni 14,6 mil. eur v roku 2020.

Kvantifikácia vplyvu opatrenia

- 8.28 Opatrenie sa týka poistencov, ktorým uplynie podporné obdobie v čase krízovej situácie. Podporné obdobie v nezamestnanosti je šesť mesiacov. Na základe údajov Sociálnej poisťovne za február 2020 poberalo dávku v nezamestnanosti 40 887 osôb. Vychádzame z predpokladu, že počet poberateľov je rovnomerne rozložený počas celého podporného obdobia. To znamená, že v momente začiatku krízovej situácie poberalo dávku v nezamestnanosti šiesty mesiac 6 815 osôb. Ak by krízová situácia trvala mesiac, tak by týmto osobám skončilo podporné obdobie v nezamestnanosti práve počas trvania krízového stavu.
- 8.29 Priemerná mesačná výška dávky v nezamestnanosti za rok 2019 podľa údajov Sociálnej poisťovne bola 437 eur. Predpokladáme, že výška dávky v nezamestnanosti v roku 2020 bude ovplyvnená rastom miezd v roku 2019, ktorý odhadujeme na úrovni 7,8%. Po zohľadnení tohto rastu teda predpokladáme priemernú mesačnú sumu vyplatennej dávky v nezamestnanosti vo výške 471,09 eura.
- 8.30 Celkový vplyv opatrenia na verejné financie bude negatívny. V peňažnom vyjadrení odhadujeme vplyv predĺženia dĺžky poberania dávky v nezamestnanosti vo výške 3,2 mil. eur za predpokladu, že krízová situácia bude trvať 1 mesiac. Keby krízová situácia trvala až 3 mesiace, celkový vplyv opatrenia by bol 9,6 mil. eur.

Tabuľka 10: Efekt predĺženia poberania dávky v nezamestnanosti v závislosti od dĺžky trvania krízového stavu (mil. eur)

Trvanie krízového stavu	1 mesiac	2 mesiace	3 mesiace
Počet dotknutých poberateľov dávky	6 815	13 630	20 445
Zvýšené výdavky Sociálnej poisťovne	3,2	6,4	9,6

Zdroj: výpočty KRRZ

Príloha 4: Podpora zachovania pracovných miest

- 8.31 Vláda SR svojím uznesením z 31. marca schválila podmienky projektu podpory udržania zamestnanosti v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov. Tieto podmienky určujú spôsob vyplácania podpory pre zamestnávateľov. Na ich základe začalo poskytovanie pomoci firmám a SZČO, ktoré mali uzatvorené prevádzky. 14. apríla bolo prijaté uznesenie, ktoré pozmenilo podmienky tohto projektu. Zmena spočívala v zmene podmienok vyplácania príspevkov pre opatrenia 1. až 3. a tiež v zavedení novej formy podpory.
- 8.32 Do tejto kategórie aktuálne zaraďujeme nasledujúce štyri opatrenia:
- Podpora zamestnávateľov, ktorí v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu (ďalej len „MS“) na základe Opatrenia Úradu verejného zdravotníctva SR (ÚVZ) uzatvorili alebo zakázali prevádzky
  - Podpora samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO), ktoré v čase vyhlásenia MS na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky alebo ktorým poklesli tržby
  - Podpora zamestnávateľov zasiahnutých MS
  - Podpora vybraných skupín fyzických osôb, ktoré v čase vyhlásenia MS nemajú žiaden iný príjem
- 8.33 Tieto opatrenia budú financované prevažne z operačného programu Ľudské zdroje. Príspevok z Európskeho sociálneho fondu bude vo výške 85 %, zvyšných 15 % bude financovaných zo štátneho rozpočtu.

Opatrenie 1: Podpora zamestnávateľov, ktorí v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu (ďalej len „MS“) na základe Opatrenia Úradu verejného zdravotníctva SR (ÚVZ) uzatvorili alebo zakázali prevádzky

- 8.34 Cieľom opatrenia je kompenzovať straty zamestnávateľom, ktorých prevádzky boli zatvorené podľa opatrení vydaných Úradom verejného zdravotníctva SR (ďalej len ÚVZ SR). Títo zamestnávateľia a SZČO, ktorí sú zamestnávateľmi, môžu požiadať o úhradu náhrady mzdy zamestnanca vo výške 80 % jeho priemerného zárobku, najviac vo výške 1 100 eur. Príspevok sa vzťahuje na obdobie od 13. marca do zrušenia opatrení ÚVZ SR. Podmienkou je udržanie pracovného miesta aj po skončení krízového obdobia.
- 8.35 Prvým obmedzujúcim opatrením ÚVZ SR boli od 13. marca zatvorené všetky športové zariadenia, prevádzky voľnočasového charakteru, tiež prevádzky verejného stravovania s výnimkou reštaurácií a stánkov rýchleho občerstvenia. Od 16. marca boli zatvorené všetky maloobchodné prevádzky s výnimkou predajní potravín, drogérií, lekární, čerpacích staníc, autoservisov a práčovní. Tieto podmienky boli čiastočne uvoľnené a od 30. marca boli otvorené aj predajne bicyklov, záhradníctva, stavebnín a galantérií.

- 8.36 Predpokladáme, že opatrenie sa dotkne 186 tisíc zamestnancov pracujúcich v súkromnom sektore v prevádzkach zatvorených štátom u cca 32 tisíc zamestnávateľov. Vplyv opatrenia odhadujeme na 108 mil. eur mesačne. **Za obdobie marec až máj by pomoc predstavovala 270 mil. eur.**
- 8.37 Výdavky štátneho rozpočtu predstavujú 15% z vyplatených príspevkov, zvyšných 85% je financovaných z Európskeho sociálneho fondu.

Tabuľka 11: Vplyv opatrenia (mil. eur)

	marec	apríl	máj	spolu
Objem vyplatenej podpory	54	108	107	270
Výdavky štátneho rozpočtu	8	16	16	40
Výdavky ESF	46	92	91	229

Zdroj: výpočty KRRZ

- 8.38 Kvantifikácia vplyvov vychádza z individuálnych údajov Sociálnej poisťovne.¹⁸ Na základe odvetvovej klasifikácie ekonomických činností sme identifikovali odvetvia, v ktorých sú zatvorené prevádzky. Pre tieto odvetvia sme vypočítali počet dotknutých zamestnancov vo firmách v súkromnom sektore a výšku preplatených miezd.
- 8.39 Kvantifikácia je založená na predpoklade preplatenia 80 % priemernej mzdy, maximálne do výšky 1100 eur, všetkým zamestnancom dotknutých prevádzok. Nie je zohľadnený vplyv preplatenia v nižšej hodnote v prípade ak zamestnávateľ v marci 2020 vyplatil zamestnancom náhradu mzdy za čas prekážok v práci vo výške 60 % priemerného zárobku.
- 8.40 V kvantifikácii je zohľadnená skutočnosť, že osoby na OČR a PN nedostávajú mzdu a preto nevzniká nárok na preplatenie mzdy týchto zamestnancov. Podiel osôb na OČR a PN na celkovej zamestnanosti predpokladáme na úrovni 10,5 %.¹⁹ Vychádzame z kvantifikácie opatrenia v Príloha 1: Zmena v podmienkach vyplácania OČR z dôvodu COVID-19. Koeficient je podielom súčtu odhadovaného počtu osôb na pandemickej OČR (220 tisíc) a odhadovaného mesačného počtu osôb na pandemickej PN (45 tisíc). Mesačný počet osôb na pandemickej PN je ešte predelený dvoma z dôvodu predpokladu trvania PN 14 dní.
- 8.41 V kvantifikácii predpokladáme preplatenie miezd za marec v polovičnej výške, keďže väčšina prevádzok bola z rozhodnutia ÚVZ uzatvorená od 16. marca 2020.

¹⁸ Použité sú mesačné údaje za október 2019, s indexáciou miezd podľa mesačných údajov za vybrané odvetvia.

¹⁹ Koeficient nezohľadňuje osoby, na bežnej OČR a PN, z dôvodu, že pri bežnej PN sa prvých 10 dní vypláca náhrada mzdy a z dôvodu predpokladu, že OČR sa bude čerpať najmä pandemická.

Tabuľka 12: Odvetvia, v ktorých sú z rozhodnutia ÚVZ zatvorené prevádzky

	počet zam.	priem. VZ ÚP (eur)	80 % mzdy, max 1100 eur	
			objem miezd (mil. eur)	objem (mil. eur)
45 Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov*	21 438	1 124	24.1	15.2
47 Maloobchod, bez vyňatých prevádzok, ktoré ostávajú otvorené*	92 506	832	76.9	54.3
55 Ubytovanie	12 562	744	9.3	7.0
56 Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (bez donášok 56.2)	35 454	558	19.8	15.4
85 Vzdelávanie	22 732	956	21.7	15.5
90 Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	773	636	0.5	0.4
91 Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	316	987	0.3	0.2
92 Činnosti herní a stávkových kancelárií	6 613	946	6.3	4.2
93 Športové, zábavné a rekreačné činnosti	7 241	864	6.3	4.4
95 Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	1 076	763	0.8	0.6
96 Ostatné osobné služby (okrem pohrebnej a súvisiace služby 96.03.o a 96.01.o Pranie a chemické čistenie textilných a kožušinových výrobkov)	7 699	583	4.5	3.3
Vplyv opatrenia spolu - uzatvorenie na 1 mesiac	208 410		171	121

* Táto kategória zahŕňa

45.11.o Predaj automobilov a ľahkých motorových vozidiel

45.19.o Predaj ostatných motorových vozidiel

45.32.o Maloobchod s dielmi a príslušenstvom motorových vozidiel

45.40.o Predaj, údržba a oprava motocyklov a ich dielov a príslušenstva

** Z maloobchodu bolo vyňaté:

47.11 Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom

47.2 Maloobchod s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializovaných predajniach

47.3 Maloobchod s pohonnými látkami v špecializovaných predajniach

47.73 Lekárne

47.74 Maloobchod so zdravotníckymi a ortopedickými pomôckami v špecializovaných predajniach

47.75 Maloobchod s kozmetickými a toaletnými výrobkami v špecializovaných predajniach

47.81 Maloobchod v stánkoch a na trhoch s potravinami, nápojmi a tabakom

Zdroj: Individuálne údaje Sociálnej poisťovne za október 2019, indexované rastom miezd na január 2020 podľa mesačných údajov za vybrané odvetvia

Tabuľka 13: Vplyv opatrenia 1

	marec	apríl	máj	spolu
Objem preplatených miezd (mil. eur)	60	121	120	301
Počet dotknutých zamestnancov (tisíc)	208	208	208	208
<i>Po očistení o osoby na OČR, PN *</i>				
Objem preplatených miezd (mil. eur)	54	108	107	270
Počet dotknutých zamestnancov (tisíc)	187	187	187	187

* predpoklad 10,5 % zamestnancov je na karanténnej OČR alebo PN

Opatrenie 2: Podpora samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO), ktoré v čase vyhlásenia MS na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky alebo ktorým poklesli tržby

8.42 Cieľom opatrenia je kompenzácia finančných strát SZČO spôsobených povinným zatvorením prevádzky alebo poklesom tržieb pri nižšom dopyte po službách. Nárok na túto podporu majú

SZČO, ktoré boli nemocensky a dôchodkovo poistené alebo čerpajú odvodové prázdniny (každá SZČO má nárok na odvodové prázdniny od začiatku podnikania až do 1. júla nasledujúceho kalendárneho roka (ide o odvody na sociálne poistenie). Nárok nemajú tie SZČO, ktoré majú súbežne uzatvorený pracovný pomer, alebo majú prerušenú živnosť.

- 8.43 Výška príspevku na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti sa odvíja od výšky poklesu tržieb v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka. Prípadne v porovnaní s februárom 2020, ak v minulom roku SZČO neprevádzkovala živnosť. Výška príspevku je diferencovaná podľa poklesu tržieb v danom mesiaci a sumy sú uvedené v tabuľke 14.

Tabuľka 14: Výška podpory podľa poklesu tržieb, v eurách

	marec	apríl	máj
0 až 10%	0	0	0
10% až 19,99%	90	0	0
20% až 29,99%	150	180	180
30% až 39,99%	210	180	180
40% až 59,99%	270	300	300
60% až 79,99%	270	420	420
80% až 100%	270	540	540

Zdroj: materiál z rokovania Vlády SR č. UV-7707/2020

- 8.44 Kvantifikácia opatrenia vychádza z údajov o počte poistencov na zdravotné poistenie a individuálnych údajov Sociálnej poisťovne. Pri odhade počtu dotknutých SZČO sme vychádzali z počtu nemocensky a dôchodkovo poistených SZČO v databáze individuálnych údajov Sociálnej poisťovne. Odpočítali sme odhadnutý počet SZČO s odvodovými prázdninami (na úrovni 11 % celkového počtu SZČO), počet SZČO v súbehu so zamestnaním a počet SZČO poberajúcich karanténu OČR. Z tejto množiny SZČO predpokladáme, že 80 % SZČO poklesnú tržby o viac ako 20 %.
- 8.45 Predpokladáme, že opatrenie sa dotkne 167 tisíc SZČO. Za predpokladu, že priemerný príspevok dosiahne priemer zo štyroch úrovní príspevku, t.j. 360 eur, by bol vplyv opatrenia 60 mil. eur mesačne. **Za obdobie marec až máj by pomoc predstavovala 150 mil. eur.**
- 8.46 Výdavky štátneho rozpočtu predstavujú 15% z vyplatených príspevkov, zvyšných 85% je financovaných z Európskeho sociálneho fondu.

Tabuľka 15: Odhad počtu dotknutých SZČO a výška pomoci

	marec	apríl	máj	spolu
Počet SZČO platiacich sociálne odvody (v tisícoch)	210	210	210	
Počet SZČO bez začínajúcich SZČO, bez SZČO v súbehu so zamestnaním a bez SZČO poberajúcich OČR/PN (v tisícoch)	209	209	209	
z toho počet SZČO s poklesom tržieb o viac ako 20 % (v tisícoch)	167	167	167	
Priemerná výška pomoci (eur)	180	360	360	
Výška pomoci (mil.eur)	30	60	60	150

Zdroj: výpočty KRRZ

Tabuľka 16: Vplyv opatrenia, v mil. eur

	marec	apríl	máj	spolu
Objem vyplatenej podpory	30	60	60	150
Výdavky štátneho rozpočtu	5	9	9	23
Výdavky ESF	26	51	51	128

Zdroj: výpočty KRRZ

Opatrenie 3: Podpora zamestnávateľov zasiahnutých MS

8.47 O podporu v rámci tohto opatrenia môžu požiadať zamestnávatelia, ktorí v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie udržia pracovné miesta aj v prípade prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti. Cieľom opatrenia je kompenzovať výpadok tržieb spôsobený pandémiou ochorenia COVID-19 a udržať tak zamestnanosť vo firmách zasiahnutých poklesom dopytu. Podľa schválených podmienok si môže zamestnávateľ zvoliť jeden spôsob výpočtu poskytnutej podpory na celé obdobie. Na výber sú dve možnosti:

- A: úhrada náhrady mzdy zamestnanca, ktorému zamestnávateľ nemôže pridelovať prácu z dôvodu prekážky na strane zamestnávateľa (§ 142 ods. 4 Zákonníka práce), najviac vo výške 80 % jeho priemerného zárobku, najviac v sume 880 eur
- B: paušálny príspevok na úhradu časti mzdových nákladov na každého zamestnanca v závislosti od poklesu tržieb v sume podľa tabuľky 14

8.48 Odhadujeme, že opatrenie sa môže týkať 470 tisíc zamestnancov pracujúcich v súkromnom sektore. Výdavky na toto opatrenie odhadujeme na 218 mil. eur mesačne. **Za obdobie marec až máj by pomoc predstavovala 545 mil. eur.**

Tabuľka 17: Vplyv opatrenia, v mil. eur

	marec	apríl	máj	spolu
Objem vyplatenej podpory	109	218	218	545
Výdavky štátneho rozpočtu	16	33	33	82
Výdavky ESF	93	185	185	463

Zdroj: výpočty KRRZ

8.49 Zdrojom vstupných údajov pre kvantifikáciu vplyvov sú individuálne údaje Sociálnej poisťovne. Na základe odvetvovej klasifikácie ekonomických činností sme identifikovali odvetvia, kde môže prísť k poklesu tržieb o viac ako 20 %. Z tejto skupiny odvetví sú vylúčené odvetvia, v ktorých prevažujú prevádzky zatvorené z rozhodnutia ÚVZ. Pri kvantifikácii počtu dotknutých zamestnancov sme zohľadnili skutočnosť, že zamestnávateľ nemá nárok na príspevok na mzdu zamestnancov poberajúcich OČR, PN.

8.50 Momentálne nedisponujeme žiadnymi aktuálnymi informáciami o tržbách firiem ani o počte zamestnancov, ktorí nemôžu pracovať pre prekážku na strane zamestnávateľa. Predpokladáme, že približne 50% zamestnancov v identifikovaných odvetviach sa bude týkať opatrenie A a 50% opatrenie B. Predpokladáme, že ak sa zamestnávateľ rozhodne pre opatrenie A, mzdy budú preplatené len tej časti zamestnancov, ktorí sú doma pre prekážku na strane zamestnávateľa.

Priemerný podiel zamestnancov, ktorých museli zamestnávateľa pre prekážky poslať domov predpokladáme na úrovni 56 %.²⁰

Tabuľka 18: Vplyv opatrenia 3a

	marec	apríl	máj	spolu
Počet dotknutých osôb (v tisícoch)	169	169	169	
Priemerný príspevok na zamestnanca	324	649	646	
Objem príspevkov (v mil.eur)	55	110	109	273

Zdroj: výpočty KRRZ

Tabuľka 19: Vplyv opatrenia 3b

	marec	apríl	máj	spolu
Počet dotknutých osôb (v tisícoch)	301	301	301	
Priemerný príspevok na zamestnanca (eur)	180	360	360	
Objem príspevkov (mil. eur)	54	108	109	271

Zdroj: výpočty KRRZ

²⁰ Zo simulácie na individuálnych údajoch SP vychádza, že opatrenie 3a a 3b má porovnateľné náklady na úrovni 540 mil. eur za marec až máj ak by si všetci zamestnávateľa v dotknutých odvetviach vybrali 3a a preplatili by mzdy 56% zamestnancom, ktorých poslali domov pre prekážky na strane zamestnávateľa alebo by si všetci zamestnávateľa vybrali opatrenie 3b a priemerná výška príspevku by bola na úrovni 360 eur (priemer štyroch úrovni príspevku).

Tabuľka 20: Odvetvia s očakávaným poklesom tržieb o viac ako 20 %

Odvetvová klasifikácia ekonomických činností	priem. mzda	počet zam.
14 Výroba odevov	688	10 157
15 Výroba kože a kožených výrobkov	860	10 455
16 Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a ...	779	12 648
18 Tlač a reprodukcia záznamových médií	1 030	4 604
19 Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	2 181	2 697
20 Výroba chemikálií a chemických produktov	1 336	6 337
23 Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	1 265	15 882
24 Výroba a spracovanie kovov	1 496	22 024
25 Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 097	48 111
27 Výroba elektrických zariadení	1 234	33 391
29 Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	1 396	73 654
30 Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1 270	4 216
31 Výroba nábytku	1 005	11 205
32 Iná výroba	950	6 308
35 Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1 841	17 184
41 Výstavba budov	818	21 058
42 Inžinierske stavby	1 339	13 552
43 Špecializované stavebné práce	700	45 569
45 Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 145	2 609
46 Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 216	61 264
47 Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	897	2 532
49 Pozemná doprava a doprava potrubím	824	53 566
50 Vodná doprava	1 129	864
51 Letecká doprava	1 806	564
52 Skladové a pomocné činnosti v doprave	1 282	20 794
58 Nakladateľské činnosti	1 152	3 044
59 Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	945	1 244
60 Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1 209	6 052
68 Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 009	27 348
71 Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1 291	17 037
73 Reklama a prieskum trhu	1 532	12 063
74 Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	980	6 080
78 Sprostredkovanie práce	759	19 633
79 Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	968	2 863
80 Bezpečnostné a pátracie služby	723	15 502
82 Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	906	5 650
86 Zdravotníctvo	1 114	51 253
88 Sociálna práca bez ubytovania	714	4 042
	1 113	673 056

Opatrenie 4: Podpora vybraných skupín fyzických osôb, ktoré v čase vyhlásenia MS nemajú žiadny iný príjem

8.51 Cieľom tohto opatrenia, je kompenzovať výpadok príjmu tým fyzickým osobám, ktoré nemajú nárok na podporu spomenutú vyššie. Toto opatrenie sa týka fyzických osôb, ktoré od 13. marca 2020 nemajú žiadny príjem a ktoré sú:

- SZČO a prerušili alebo obmedzili vykonávanie alebo prevádzkovanie svojej činnosti,
- SZČO a ktoré od 13.03.2020 pozastavili oprávnenie na výkon svojej činnosti,
- v pracovnoprávnom vzťahu na základe dohody mimo pracovného pomeru a ktorej platnosť trvá v roku 2020, aj počas vyhlásenej MS,

pričom za príjem sa na tento účel považuje aj: starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, výsluhový dôchodok.

- 8.52 Príspevok pre fyzické osoby je stanovený paušálne, vo výške 105 eur za marec a 210 eur za apríl a máj.
- 8.53 Oficiálna kvantifikácia, ktorá je súčasťou materiálu schváleného na rokovaní Vlády SR odhaduje maximálny mesačný vplyv tohto opatrenia na 48 mil. eur, čo zodpovedá 228 tisícom poberateľov. **Za obdobie marec až máj by pomoc predstavovala 120 mil. eur.**

Tabuľka 21: Vplyv opatrenia, v mil. eur

	marec	apríl	máj	spolu
Objem vyplatenej podpory	24	48	48	120
Výdavky štátneho rozpočtu	4	7	7	18
Výdavky ESF	20	41	41	102

Zdroj: výpočty KRRZ

Príloha 5: Odklad platby odvodov za zamestnávateľa a SZČO

- 8.54 3. apríla bol v NR SR schválený Zákon ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Touto novelizáciou je umožnený odklad platieb odvodov za zamestnávateľa a SZČO pri poklese tržieb o viac ako 40%. Zároveň bolo prijaté, že o odklade odvodov v nasledujúcich mesiacoch môže rozhodnúť Vláda SR svojím uznesením.
- 8.55 Prijatím tohto opatrenie môžu povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistené samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO), ako aj zamestnávateľa požiadať o odklad platby odvodov za marec 2020. Vláda svojím nariadením môže odložiť platenie odvodov aj za ďalšie mesiace trvania pandémie Covid-19.
- 8.56 Keďže ide o odklad platenia odvodov, celkový fiškálny vplyv opatrenia bude nulový. Negatívne riziko vyplýva zo skutočnosti, že niektoré subjekty nebudú vedieť zaplatiť odložené odvody.
- 8.57 Dočasný hotovostný výpadok odvodov na sociálne a zdravotné poistenie odhadujeme na 192 mil. eur mesačne. Z toho 160 mil. eur sa týka zamestnancov a 32 mil. eur SZČO. V prípade predĺženia tohto opatrenia na horizont trojmesačného obdobia²¹, by bol dočasný hotovostný výpadok na úrovni 575 mil. eur.
- 8.58 Kvantifikácia počtu dotknutých zamestnancov vychádza z údajov kvantifikácie opatrenia č. 3 uvedeného vyššie. Odhadnutý počet zamestnancov v odvetviach s poklesom o viac ako 20% je znížený na úroveň 75%, keďže toto opatrenie sa týka subjektov s poklesom tržieb o viac ako 40%. Počet znižujeme aj o počet osôb na pandemickej OČR alebo PN. Výsledný vplyv získame pre násobenie počtu dotknutých zamestnancov a priemernej výšky odvodov zamestnávateľa na sociálne a zdravotné poistenie (bez príspevkov do druhého piliera). Výška odvodov zamestnávateľa je vypočítaná z individuálnych údajov Sociálnej poisťovne o výške vymeriavacích základov na sociálne poistenie.
- 8.59 Kvantifikácia počtu dotknutých SZČO vychádza z počtu SZČO platiacich sociálne odvody. Predpokladáme, že tri pätiny týchto osôb bude čeliť poklesu tržieb o viac ako 40%. Výsledný

²¹ VpDP v prognóze uvažuje s trojmesačným horizontom odkladu.

vplyv získame prenasobením počtu dotknutých SZČO a priemernej výšky odvodov na sociálne a zdravotné poistenie (bez príspevkov do druhého piliera). Priemerná výška odvodov je vypočítaná z individuálnych údajov Sociálnej poisťovne o výške vymeriavacích základov na sociálne poistenie.

- 8.60 Vplyv opatrenia je kvantifikovaný pri predpoklade vyplatenia mzdy v plnej výške všetkým zamestnancom dotknutých firiem. Ide teda o maximálny odhad, keďže niektorí zamestnávateľia vyplátili zamestnancom v marci nižšie mzdy (napr. VW 60%).

Tabuľka 22: Vplyv opatrenia, v mil. eur

	marec	júl	spolu
Odloženie odvodov	-192	192	0
Zamestnávateľia	-160	160	0
SZČO	-32	32	0

Zdroj: výpočty KRRZ

Príloha 6: Odpustenie sociálnych odvodov zamestnávateľa, ktorý má zatvorenú prevádzku

- 8.61 22. apríla bol v NR SR schválený Zákon ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Podľa predkladateľov je účelom novelizácie zákona zmiernenie ekonomických dopadov na odvádzateľov poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie. Touto novelizáciou sa odpúšťa povinnosť zaplatiť poistné zamestnávateľom alebo povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistenej SZČO za apríl 2020. Zároveň bolo prijaté, že o odpustení povinnosti platiť odvody v nasledujúcich mesiacoch môže rozhodnúť Vláda SR svojím uznesením. Táto výnimka sa týka zamestnávateľov, ktorých prevádzky boli uzavreté rozhodnutím ÚVZ SR po dobu minimálne 15 dní v mesiaci apríl.
- 8.62 Rovnako ako pri opatrení 1 v prílohe 4 predpokladáme 187 tisíc zamestnancov pracujúcich v prevádzkach, ktoré museli byť zatvorené na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR. Priemerná výška odvodov na sociálne poistenie zamestnávateľa v odvetviach, v ktorých boli v apríli zatvorené prevádzky, je vypočítaná z individuálnych údajov Sociálnej poisťovne o výške vymeriavacích základov na sociálne poistenie. Zohľadnený je predpoklad, že zamestnávateľia vyplátili zamestnancom 80 % ich priemernej hrubej mzdy.
- 8.63 Vplyv odpustenia odvodov za apríl odhadujeme na -27 mil. eur. Za predpokladu postupného uvoľňovania opatrení môžeme očakávať nižší vplyv za máj a jún. Celkovo za tri mesiace odhadujeme vplyv odpustenia odvodov na -54 mil. eur.

Tabuľka 22: Vplyv opatrenia, v mil. eur

Počet zamestnancov v zatvorených prevádzkach, upravené o OČR a PN (v tisícoch)	187
Priemerné sociálne odvody zamestnávateľa (bez 2. piliera) z 80 % HM (eur)	144
Odpustené sociálne odvody zamestnávateľa za apríl (mil. eur)	-27

Zdroj: výpočty KRRZ

Príloha 7: Dodatočné mimoriadne opatrenia vo finančnej oblasti

- 8.64 Dňa 22. apríla bol v NR SR schválený zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Podľa predkladateľov je cieľom opatrení urýchlene podporiť finančnú kondíciu, likviditu a peňažný tok podnikov, zabrániť kolapsu podnikateľského prostredia a zachovať strategické a kritické procesy nutné pre zvládnutie šírenia ochorenia COVID-19 spôsobeného vírusom SARS-CoV-2 so zachovaním stability. Zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.
- 8.65 Zákon zavádza niekoľko dočasných opatrení v oblasti:
- spotrebných daní: dodatočné preukazovanie pôvodu biopaliva ako titulu na uplatnenie zvýhodnenej sadzby spotrebnej dane z minerálneho oleja, trvalá prítomnosť zamestnanca colného úradu na mieste kde sa vyžaduje.
  - dane z príjmov: možnosť neplatenia preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb (SZČO) a právnických osôb za stanovených podmienok počas obdobia pandémie, možnosť odpočtu úhrnnej výšky daňových strát vykázaných za zdaňovacie obdobia 2015 až 2018.
  - dane z motorových vozidiel: možnosť neplatenia preddavkov na daň z motorových vozidiel prvýkrát počnúc mesiacom apríl 2020.
- 8.66 Na rozpočet verejnej správy má vplyv len dočasné odpustenie preddavkov na daň z príjmu a daň z motorových vozidiel a dočasné zmeny v pravidlách umorovania. Doložka vplyvov uvádza odhadovaný vplyv neplatenia preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb a právnických osôb na úrovni 340 mil. eur pre mesiace máj až jún a pre daň z motorových vozidiel na úrovni 9 mil. eur mesačne, pričom v oboch prípadoch ide len o hotovostný vplyv. Pre dočasné zmeny v pravidlách umorovania uvádza dôvodová správa negatívny vplyv na rozpočet na úrovni 43 mil. eur, pričom ide o akruálny vplyv na výnos dane pre rok 2019 a hotovostný vplyv pre rok 2020.

Opatrenie 1: Dočasná zmena v spôsobe umorovania straty za roky 2015 až 2018

- 8.67 Opatrenie umožňuje daňovníkom uplatniť si odpočet daňovej straty vykázanej za zdaňovacie obdobia 2015 až 2018, pričom dočasná zmena sa bude uplatňovať pre daňové priznania, ktorých posledný deň lehoty uplynie v období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020. Daňovník má možnosť uplatniť si tieto daňové straty najviac v úhrnnej výške 1 mil. eur na tie časti straty, ktoré neboli uplatnené v minulých obdobiach. Novela dáva daňovníkovi možnosť použiť uvedený spôsob umorovania, to znamená, že v prípade, ak je to preňho výhodnejšie uplatní odpočet štandardným postupom (umorovanie straty 4 roky rovnomerne).
- 8.68 Kvantifikácia RRZ vychádza z individuálnych údajov z daňových priznaní za roky 2015 až 2018. Z dôvodu nedostupnosti údajov o alokácii odpočtu do jednotlivých rokov sme uplatnili predpoklad, že odpočty uplatnené medzi rokmi 2016 až 2018 sa týkali strát z rokov 2015 až 2018, ale najviac do výšky jednej štvrtiny. Odhadovaný negatívny vplyv na akruálny výnos dane z príjmov právnických osôb za rok 2019 odhadujeme na úrovni 34,6 mil. eur a na úrovni 4 mil. eur pre daň z príjmov fyzických osôb.

Opatrenie 2: Odklad platieb preddavkov dane z príjmov

- 8.69 Opatrenie umožňuje právnickým osobám a SZČO počas pandémie dočasne neplatiť preddavky na daň z príjmu za obdobie bezprostredne nasledujúce po období, v ktorom daňovníkovi poklesli tržby najmenej o 40 % v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho kalendárneho roka. Daňovník musí predložiť vyhlásenie o tom, že spĺňa podmienky najneskôr

15 dní pred uplynutím lehoty splatnosti preddavku. Takýto spôsob platenia preddavkov na daň z príjmov sa prvýkrát uplatní na preddavky na daň z príjmov splatné v mesiaci máj 2020.

- 8.70 Kvantifikácia RRZ vychádza z individuálnych údajov z daňových priznaní pre daň z príjmov právnických osôb. Vo výpočte sme vychádzali z údajov roku 2009, v ktorom firmy, ktoré zaznamenali prepád tržieb o 40% alebo viac zodpovedali približne 30% výnosu DPPO za rok 2008. Na rozdiel od roku 2009 sa však na tento rok predpokladá výraznejšie spomalenie ekonomickej aktivity, a zároveň je možné predpokladať, že bude výrazne koncentrované do mesiacov marec, apríl, máj a jún. Túto skutočnosť sme zapracovali do odhadu použitím koeficientu 2, to znamená, že v kvantifikácii predpokladáme, že firmy, na ktoré pripadá 61% výnosu dane zaznamenajú pokles tržieb aspoň o 40%. Rovnaký predpoklad bol použitý aj v prípade SZČO. Opatrenie bude mať len vplyv len na hotovostný výnos dane, keďže nezaplatené preddavky sa prejavujú vo vyššom vyrovnaní v roku 2021.

Tabuľka 23: Vplyv opatrenia, v mil. eur

	apríl	máj	jún	spolu
Možnosť neplatenia preddavkov	0	93	133	227
PO	0	92	130	223
SZČO	0	1	3	4

Zdroj: výpočty KRRZ

Opatrenie 3: Možnosť neplatenia preddavkov na daň z motorových vozidiel

- 8.71 Kvantifikácia bola prebratá z dôvodovej správy, vplyv sa odhaduje na úrovni 9 mil. eur mesačne.

Príloha 8: Možnosti využitia európskych zdrojov na financovanie opatrení v boji proti dopadom krízy spôsobenej koronavírusom SARS-CoV-2

- 8.72 Európska komisia (EK) pripravila dva balíky opatrení, Coronavirus Response Investment Initiative (CRII) a Coronavirus Response Investment Initiative Plus (CRII+), ktoré zjednodušujú používanie nástrojov kohéznej politiky na boj s pandémiou. EK tak postupne uvoľnila pravidlá kohéznej politiky na čerpanie a využívanie európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) na boj s pandémiou koronavírusu.
- 8.73 CRII vstúpila do platnosti 1.4.2020 a jej cieľom je, aby členské štáty mohli investovať do zdravotníckych systémov, schém krátkodobých pracovných zmlúv²² a podpory malých a stredných podnikov (MSP). EK zmobilizovala hotovostné rezervy v objeme 8 mld. eur²³ aby členské štáty mohli čerpať ešte nealokovaných 37 mld. eur z kohéznych fondov PO 2014-2020 na

²² „Short time work schemes“ - krátkodobé pracovné zmluvy v stave núdze predstavujú zmluvy v podnikoch v ťažkostiach, ktorý je nútený skracovať pracovnú dobu pri ponechaní plnej mzdy, neodpracovaný čas by sa hradil z verejných zdrojov, podobná schéma by sa uplatnila aj pri samostatne zárobkovo činných osobách.

²³ EK nebude požadovať vrátenie neminutých prostriedkov na pred financovanie EÚ štrukturálnych a investičných fondov. Čo tvorí asi 526 mil. eur za rok 2019. V priebehu marca a apríla pošle EK Slovensku asi 383 mil. eur za rok 2020. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/newsroom/crii/sk_crii.pdf.

investície²⁴. Ďalších 800 mil. eur bolo alokovaných pre Fond Solidarity EU (EU Solidarity Fund) na okamžitú finančnú pomoc najhoršie postihnutým krajinám.

- 8.74 CRII+ zvyšuje flexibilitu využitia nepoužitých EŠIF „eurofondov“²⁵. CRII+ zjednodušuje proces implementácie programov a auditu kohéznej politiky. Povoľuje: transfer kohéznych fondov medzi európskym fondom regionálneho rozvoja (ERDF), európskeho sociálneho fondu (ESF) a kohézneho fondu (ERDF), ďalej transfer medzi rôznymi kategóriami a regiónmi, a flexibilitu koncentrácie zamerania. **Členské štáty budú môcť na obdobie 1.7.2020 až 1.6.2021 požiadať o 100% mieru spolufinancovania EÚ pre programy kohéznej politiky** pre rozpočtový rok 2020-2021. Na pomoc tým najviac postihnutým bude Fund for European Aid to the most deprived (FEAD) poskytovať potravinovú a materiálnu pomoc cez poukážky.
- 8.75 SURE schéma je iniciatíva EK, ktorá zatiaľ nebola schválená Radou EÚ. Ide o dočasný pôžičkový program EÚ pre členské štáty v celkovom objeme 100 mld. eur so zvýhodnením úročením s cieľom záchrany miezd zamestnancov v súkromnom sektore. Program je zameraný na pokrytie priamych nákladov spojených s krátkodobými pracovnými zmluvami zamestnancov a podobných opatrení pre SZČO. Tento program by mal fungovať na základe záruk členských štátov, ktoré by mali tvoriť 25 % z celkového objemu 100 mld. eur. Výška a podmienky pôžičky budú závisieť od výšky výdavkov členského štátu na schémy udržania pracovných miest²⁶.
- 8.76 Ministerstvo hospodárstva SR alokovalo 38 mil. eur pre Slovak Investment Holding ako garancie pre pôžičky MSP.²⁷ Ministerstvo práce SR (MPSVaR) má z európskych štrukturálnych a investičných fondov alokovaných 197 mil. eur na opatrenie spojené s preplácaním miezd zamestnancov v súkromnom sektore a SZČO.²⁸ Objem financií spojený s opatreniami pre udržanie zamestnanosti bol neskôr navýšený o 548,5 mil. eur na celkovú úroveň 1,382 mld. eur.²⁹ MPSVaR predpokladá, že výdavky spojené s týmito opatreniami budú hradené zo zdrojov EÚ v pomere 85 % k 15 % národného spolufinancovania.³⁰ Ministerstvo vnútra zastrešuje eurofondovú výzvu na opatrenia na boj proti koronavírusu v objeme 13 mil. eur, prostredníctvom ktorej môže MZ SR a Hasičský a záchranný zbor čerpať zdroje na nákup ochranných pomôcok a mzdy.³¹

²⁴ Slovensku podľa predbežného odhadu EK tak pripadá asi 1,948 mld. eur, čo je suma spolufinancovania zo strany EÚ ak, sa členský štát rozhodne použiť prostriedky predfinancovania na opatrenia na boj s pandémiou koronavírusu. Nad rámec tejto sumy má Slovensko k dispozícii ešte nepoužité, nealokované kohézne fondy v objeme asi 146 mil. eur. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_458 .

²⁵ CRII+ bola schválená Radou EÚ 22.4.2020 a vstúpi do platnosti 24.4.2020. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/04/22/covid-19-more-flexibility-for-deploying-eu-budget-money/> .

²⁶ SURE schéma bude podliehať overovaniu zo strany EK a odobreniu zo strany rady EÚ. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_20_572 .

²⁷ Program má názov antikورونا záruka <https://www.sih.sk/aktuality/sih-antikورونا-zaruka-pomoze-malym-a-strednym-podnikom>.

²⁸ Vláda dňa 31.3.2020 schválila podporu udržania zamestnanosti v celkovom objeme 834,4 mil. eur na predpokladané obdobie trvania núdzového stavu (marec-máj 2020). <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24674/1>.

²⁹ Vláda dňa 14.4.2020 schválila zvýšenie podpory udržania zamestnanosti <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24732/1> .

³⁰ https://www.pomahameludom.sk/docs/Oznamenie_o_moznosti_predkladania_ziadosti_2020_04_23.pdf

³¹ ÚPVII to oznámil dňa 7.4.2020 https://www.op-kzp.sk/wp-content/uploads/2017/10/Vyzva_313A_Usm_3-2.pdf .

8.77 Dňa 28.4. vláda schválila materiál³², z ktorého vyplýva, že v roku 2020 bude môcť realokovať EÚ fondy v objeme **2,34 mld. eur** a použiť ich na opatrenia na boj s dopadmi krízy spôsobenej novým koronavírusom. V prvej fáze vláda plánuje realokovať vyše 1,25 mld. eur na opatrenia na boj s koronavírusom v piatich oblastiach. A to na podporu zdravotníckeho systému vo výške 249 mil. eur, na podporu udržania zamestnanosti vo výške 507 mil. eur, na podporu MSP vo výške 330 mil. eur, na podporu zložiek integrovaného záchranného systému sumou 51 mil. eur a skupinu iných opatrení na zmiernenie dopadov pandémie COVID-19 vo výške 115 mil. eur. Pozitívny efekt týchto opatrení by sa podľa tohto materiálu mal prejavíť v priebehu 5 mesiacov od jeho schválenia vládou.

Príloha 9: Epidemiologická a klinická situácia z pohľadu RRZ

- 8.78 Dňa 6. marca potvrdili slovenské úrady prvého pacienta infikovaného SARS-CoV-2. *V snahe odhadnúť vývoj pandemickej situácie* vznikli prvé prognózy³³ šírenia infekcie. Kľúčovou pre tvorbu verejných politík boli projekcie Inštitútu zdravotnej politiky (IZP) na Ministerstve zdravotníctva.
- 8.79 Vzhľadom na predpoklad, že protiepidemiologická opatrenia môžu mať výrazný vplyv na verejné financie a aj očakávaný makroekonomický vplyv vzniknutej situácie sa RRZ rozhodla vytvoriť vlastný model šírenia infekcie. Dôvodom pre vytvorenie vlastného modelu bolo aj nejednoznačné hodnotenie modelu IZP zo strany odbornej verejnosti a aj presvedčenie, že konfrontácia výsledkov viacerých modelov môže viesť k presnejším záverom³⁴. Model RRZ nemá ambíciu nahradiť potrebu ďalšieho rozvoja modelu IZP. Pozitívne hodnotíme, že model IZP bol verejne prístupný a podkladové dáta boli zdieľané s RRZ³⁵.
- 8.80 Epidemiologické modely nemajú za cieľ prognózovať presné počty infikovaných a pacientov na lôžkach, ich cieľom je identifikovať približný rozsah pandémie – pravdepodobný interval rozsahu nákazy, pričom požiadavka na jeho ďalšie spresňovanie by bola podmienená získaním veľmi presných údajov o stave a spôsobe šírenia vírusu v podmienkach Slovenska.
- 8.81 Model RRZ vychádza zo štandardného SEIR modelu. Vychádza z údajov k 24.3.2020 (štartovací deň) a priebežne aktualizoval len efekty prijímaných opatrení. Uvedené poukazuje na vysokú stabilitu výsledkov počas posledného mesiaca.
- 8.82 Včasné prijatie opatrení bývalou vládou (uzavretie škôl, zákaz verejných podujatí, dodržiavanie preventívnych hygienických opatrení, zavedenie rúšok, znižovanie počtu kontaktov, zavedenie kontrol) boli základom spomalenia šírenia epidémie. Slovensko patrí medzi krajiny, ktoré takéto prísne opatrenia prijalo najrýchlejšie po zistení prvého prípadu ochorenia COVID-19. Spolu s ďalšími cielenými opatreniami súčasnej vlády (povinné karantény po vstupe do krajiny, nárast počtu testov)³⁶ zabránili vzniku kritickej situácie na Slovensku.

³² Návrh opatrení financovaných z operačných programov európskych štrukturálnych a investičných fondov na boj s pandemiou COVID-19 a odstraňovanie a zmiernenie jej dôsledkov <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24774/1>.

³³ Inštitút zdravotnej politiky zverejnil k tejto problematike zatiaľ tri štúdie (19.marec, 28.marec a 24.apríl).

³⁴ Medzi analytickými tímami RRZ a IZP prebehlo viacero kôl diskusií ku všetkým trom publikovaným verziám modelu IZP. Na základe nich sa už viacero návrhov zapracovalo do tretej verzie modelu, implementácia iných bola odsunutá na neskôr.

³⁵ RRZ postavila svoj model vychádzajúc zo zverejneného modelu IZP, ktorý bol následne upravovaný.

³⁶ Na základe štúdie Imperial College robenej z dát ECDC (European Centre of Disease Control) sú všetky tieto kroky vlád nefarmaceutické opatrenia, ktoré sa zásadným spôsobom podieľajú na znižovaní tzv.reprodukčného čísla R vírusu v čase: zatvorenie škôl vedie k jeho relatívnej redukcii o 25 percent, zrušenie verejných udalostí, dôsledná izolácia a dodržiavanie vzdialeností po 10 percent a lockdown (veľmi široko zadaný) o polovicu.

- 8.83 Prvé opatrenia boli prijímané najmä z opatrnostných a preventívnych dôvodov, poznajúc vývoj situácie v iných krajinách, najmä Talianska. Prijatie veľmi prísnych opatrení hneď na začiatku by aj v prípade existencie väčšej nákazy v tom čase medzi populáciou Slovenska viedlo podľa modelu RRZ k výrazne nižšiemu počtu nakazených a chorých s ťažkým priebehom ako indikovali prvé dve verzie modelu IZP. Následné ciele dodatočné opatrenia viedli aj k ďalšiemu poklesu rýchlosti šírenia epidémie, ich dodatočný prínos pre spomalenie šírenia nákazy však je výrazne menší ako naznačuje aktualizovaný epidemiologický vývoj podľa jednotlivých verzií modelu IZP.
- 8.84 Verejne deklarováný pesimistický prístup k modelovaniu by mal byť zohľadnený pri rozhodovaní o ďalších opatreniach a nevyhnutnosti realizovania väčšieho objemu verejných nákupov.
- 8.85 Zvyšujúca sa prognostická presnosť vo verziách modelu IZP je zrejmá. RRZ v tejto fáze rámcovo súhlasí s hlavnými závermi poslednej zverejnenej verzie³⁷, počtom infikovaných, zaťaženosťou zdravotníctva a odporúčaniami. Nezhodujeme sa s umiestnením vrcholu v počte aktívnych nakazených, nakoľko na základe nášho modelu si myslíme, že ten bude realizovaný výrazne skôr, v prvej polovici mája. Je to dôsledok iných predpokladov o dobe liečby, infekčnej a inkubačnej doby, použitím distribúcie so strednou hodnotou 6,5 dňa oproti pevnej hodnote 10 dní použitej v modeli IZP. Ďalej máme výhrady ku málo prepracovanej klinickej časti a vyhodnocovaniu zaťažnosti zdravotného systému, či statickému modelovaniu reprodukčného čísla. Tieto pripomienky by však mali byť reflektované v ďalšej plánovanej verzii modelu.
- 8.86 Výsledky nášho modelu hovoria, že infekcia by mala v období vrcholiť a počet infikovaných ľudí by mal v najbližších týždňoch klesať. Tento predpoklad je podmienený udržiavaním vyšších hygienických štandardov, ktoré je možné udržať aj s otvorením ekonomiky. Vzhľadom na skutočnosť, že zlepšenie pandemickej situácie bolo dosiahnuté potlačením šírenia vírusu a nie imunizáciou obyvateľstva, odporúčame udržiavať vysokú mieru testovania, najmä u symptomatických ľudí a ďalej zlepšovať metódy inteligentného testovania. Prípadná akcelerácia infekcie by tak mohla byť rýchlo detekovaná a mohli sa včas prijať menej invazívne a ekonomicky menej nákladné opatrenia.

Model RRZ

- 8.87 Model RRZ vychádza zo štandardného SEIR modelu. Jeho cieľom je podať len základnú prognózu epidemiologickej situácie a s tým súvisiace odhady pre ďalšie makroekonomické

³⁷ V [najnovšej verzii](#) modelu IZP je zahrnuté zachytávanie importovaných prípadov a simulovali scenáre s výrazným znížením reprodukčného čísla (so špeciálnym ohľadom na minoritné rómske komunity). Analyzovali dopady možných alternatív lockdownu s rôznou intenzitou a dĺžkou trvania: Urobili prehľad opatrení v rôznych krajinách, skúmali konkrétne plány na uvoľnenie po ich vzore a dávali policy odporúčania. Do ďalšej verzie modelu majú ambíciu pracovať s vekovými kohortami na úrovni obcí, zlepšiť klinickú časť modelu (predikcia zaťažnosti zdravotníctva) a spresniť kalibráciu viacerých parametrov modelu. V pláne je prejsť ku dynamickej definícii reprodukčného čísla a spresniť kalibráciu parametra gamma spojeného s dobou infekčnosti (a v prípade modelu IZP aj doby liečby).

analýzy RRZ. Preto je v porovnaní s modelom IZP výrazne menej komplexný, no má prepracovanejšiu klinickú časť³⁸.

- 8.88 Na základe štúdií Abbot et al (2020), Ferguson (2020) a dát z Českej republiky v našom modeli berieme do úvahy dynamiku a vývoj distribúcie reprodukčného čísla v návaznosti na vládou prijímané opatrenia samostatne pre viaceré skupiny obyvateľstva³⁹.
- 8.89 Kalibráciu ostatných epidemiologických parametrov (infekčná doba, inkubačná doba, serial interval) preberáme zo zahraničných zdrojov (Kucharski et al, Wu et al, Ferguson et al)⁴⁰

Výsledky

- 8.90 Na vrchole epidémie (v prvej polovici mája) očakávame, že by mohlo byť infekčné približne 1 promile populácie (6300 osôb), z ktorých veľká časť bude nezachytená systémom. Denný nárast v počte nových infekcií, vrátane tých nezachytených, bude kulminovať na hodnote okolo 600 osôb.

Tab 24.: Aktuálny počet infikovaných (vrátane nezachytených) a ich podiel v populácii. Deň nula je 24.marec 2020.

Indikátor	Aktuálny počet infekčných osôb	Deň vrcholu*
Stredná hodnota	6313 (0,116 % populácie)	41
Interval spoľahlivosti (90%)	9030 (0,166 % populácie)	45
Medián	5509 (0,101 % populácie)	37

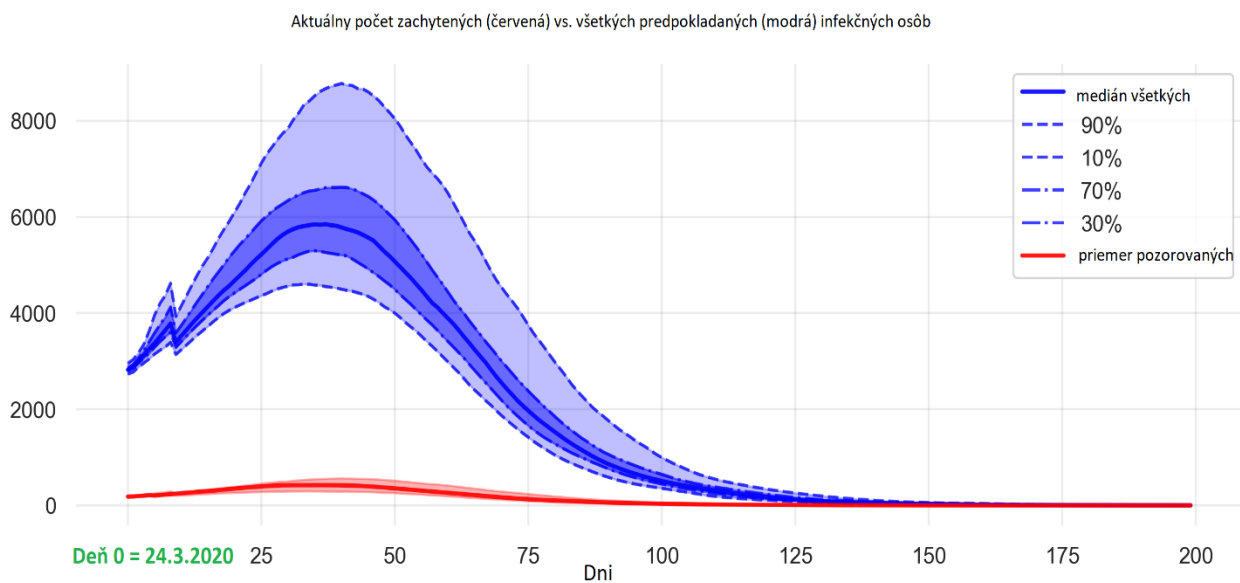
* Deň nula je 24.marec 2020.
Zdroj: výpočty KRRZ

³⁸ Epidemiologický model (SEIR) a klinické prepočty (modifikovaný STM) sú oddelené, vstupom do klinickej časti sú výstupy simulácií epidemiologickej časti (konkrétne v každej iterácii simulácie to je vektor novoinfikovaných osôb). Klinická časť následne samostatne modeluje vývoj počtu a stavu nakazených, ich zachytenosť, prítomnosť symptómov, priebeh a miesto liečby, pritom tieto faktory ovplyvňujú dĺžku trvania liečby, ako aj konečný stav (uzdravenie, smrť). Osoby v skupinách I a R sú preto rozdelené do samostatných podkategórií na základe ich pozorovania, prítomnosti symptómov, domácej resp.nemocničnej liečby a potrebe JISky. Každá z týchto kategórií sleduje vlastnú trajektoriu, s vlastnou dobou liečenia, pričom prechody medzi nimi sú povolené.

³⁹ Zdefinovali sme dve skupiny ľudí: tí, čo dodržia pravidlá (70 percent), fungujú v systéme čiastočnej dobrovoľnej „samokarantény“ (nižšia mobilita) a tí druhí. Každá z nich má vlastnú distribúciu reprodukčného čísla meniacu sa v čase v návaznosti na nariadenia vlády. Výsledná počiatočná hodnota efektívneho reprodukčného čísla R_0 , (približne 1.5) reflektuje množstvo opatrení, ktoré boli zavedené do 24.marca (ktorý berieme ako deň nula pre simulácie) a v čase postupne R_t klesá k hodnote blízkej 1.

⁴⁰ Serial interval (generation period), inkubačná aj infekčná doba sledujú sleduje gamma rozdelenia so strednými hodnotami 6.5, 5.1 resp. 3.4 dňa (predprižnaková doba je konzervatívne stanovená na 2 dni).

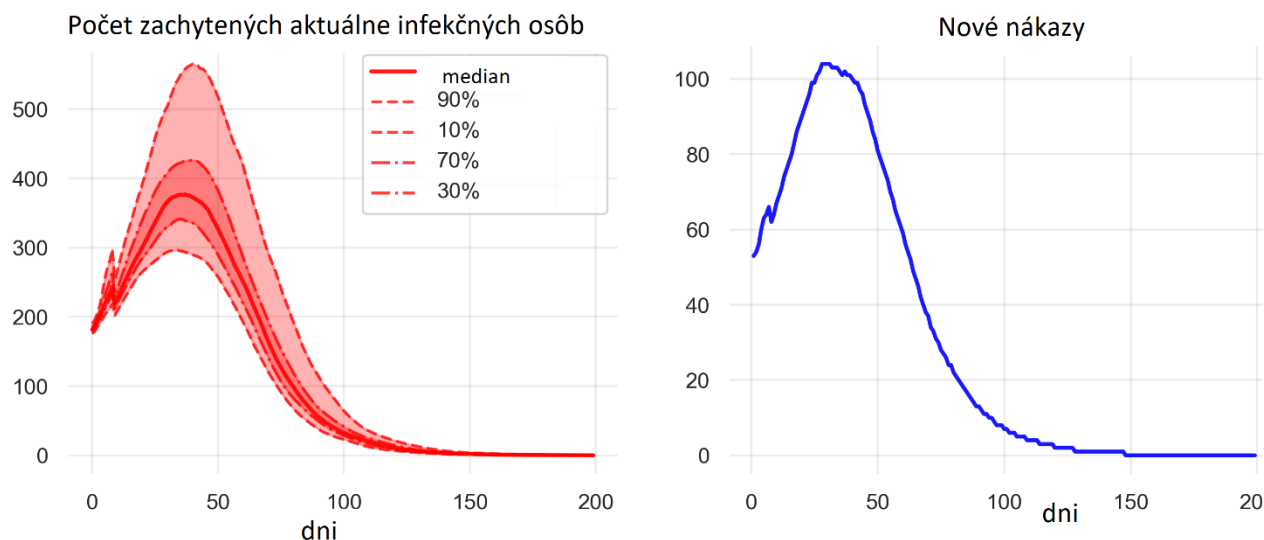
Graf 6: Počet infekčných (vrátane nepozorovaných), deň nula je 24.marec

Tab. 25: predikcia aktuálneho počtu zachytených infekčných osôb (vrátane 70% a 90% intervalu spoľahlivosti)

Dni	median	priemer	70% CI	90% CI
10	227	254	241	267
20	301	350	341	393
30	367	419	409	505
40	372	417	426	565
50	327	355	383	518
60	250	261	285	418
80	98	103	119	192
100	33	34	42	64
125	8	9	11	16
150	2	2	3	4
175	1	1	1	1
195	0	0	0	0

Graf 7: Vývoj v počte nových infekcií, na dennej báze

- 8.91 Po prepočítaní týchto hodnôt na počty pacientov zachytených systémom vyplýva, že na vrchole môžeme očakávať približne 250 pacientov hospitalizovaných s potvrdeným COVID⁴¹, pričom JIS/ARO starostlivosť bude vyžadovať maximálne pätina z nich.
- 8.92 V domácej liečbe bude približne 1600 osôb, z nich približne tretina nebude javiť príznaky ochorenia, zvyšok len mierne.

Tab. 26: Očakávaný dopyt po zdravotnej starostlivosti pre zachytených pacientov. Deň nula je 24.marec 2020.

Indikátor	Počet nakazených osôb (deň vrcholu*)		
	Priemer	70 % CI	90% CI (day)
V domácej liečbe	1640 (43)	1822 (47)	2299 (47)
Bezpríznakoví	512 (41)	598 (46)	722 (46)
S miernymi príznakmi	1136 (43)	1225 (47)	1586 (48)
Hospitalizovaní	244 (46)	276 (51)	340 (51)
Bez JIS	200 (45)	225 (51)	279 (51)
JIS	44 (47)	51 (51)	61 (52)
JIS a ventilácia	17 (47)	19 (51)	24 (52)

* Deň nula je 24.marec 2020.
Zdroj: výpočty KRRZ

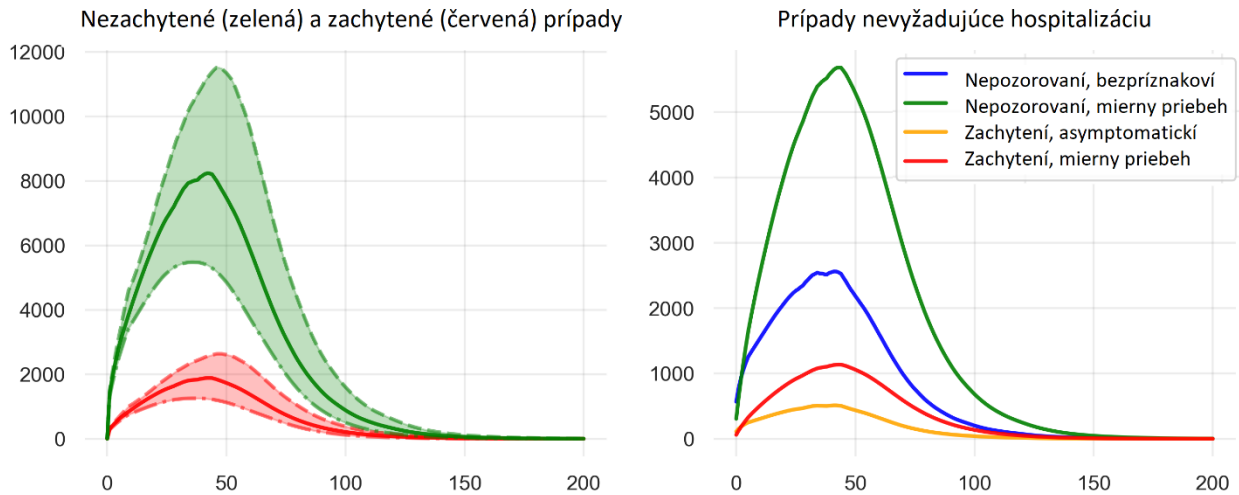
- 8.93 Ani pri zväžení 90 percentného intervalu spoľahlivosti sa tieto čísla zásadným spôsobom nemenia, v domácej liečbe bude do 2300 ľudí a hospitalizáciu bude vyžadovať do 350

⁴¹ V praxi sú za rovnakých podmienok ako pozitívni pacienti hospitalizovaní aj pacienti s podozrením na COVID-19 (pacient s respiračnými komplikáciami, inými príznakmi či a podozrením na infekciu na základe anamnézy). U väčšiny z nich sa infekcia nepotvrdí, no zvyšujú nároky na počet lôžok určených pre pacientov s COVID-19. V našom modeli rátame preto s dvojnásobnou vyťaženosťou nemocničných lôžok.

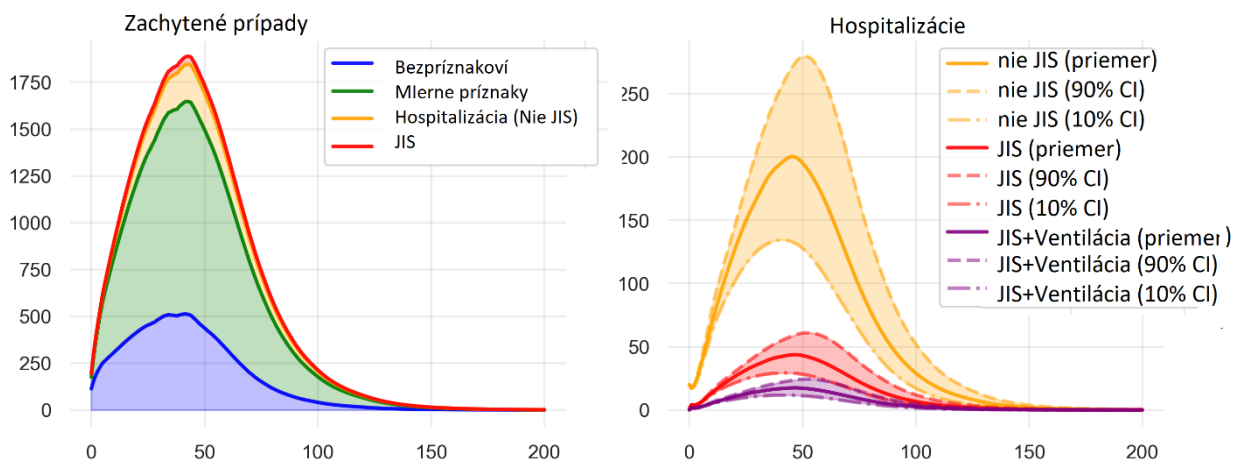

potvrdených COVID pacientov. Vrchol vyťažnosti nemocníc je možné očakávať v prvej polovici mája.

Obr.8: Pozorované a nezachytené prípady (vľavo) a ľudia v domácej liečbe resp. nezachytení (stredné hodnoty)

Obr 9: Zachytené prípady COVID pozitívnych pacientov (vľavo, stredná hodnota) z toho hospitalizácie (vpravo)

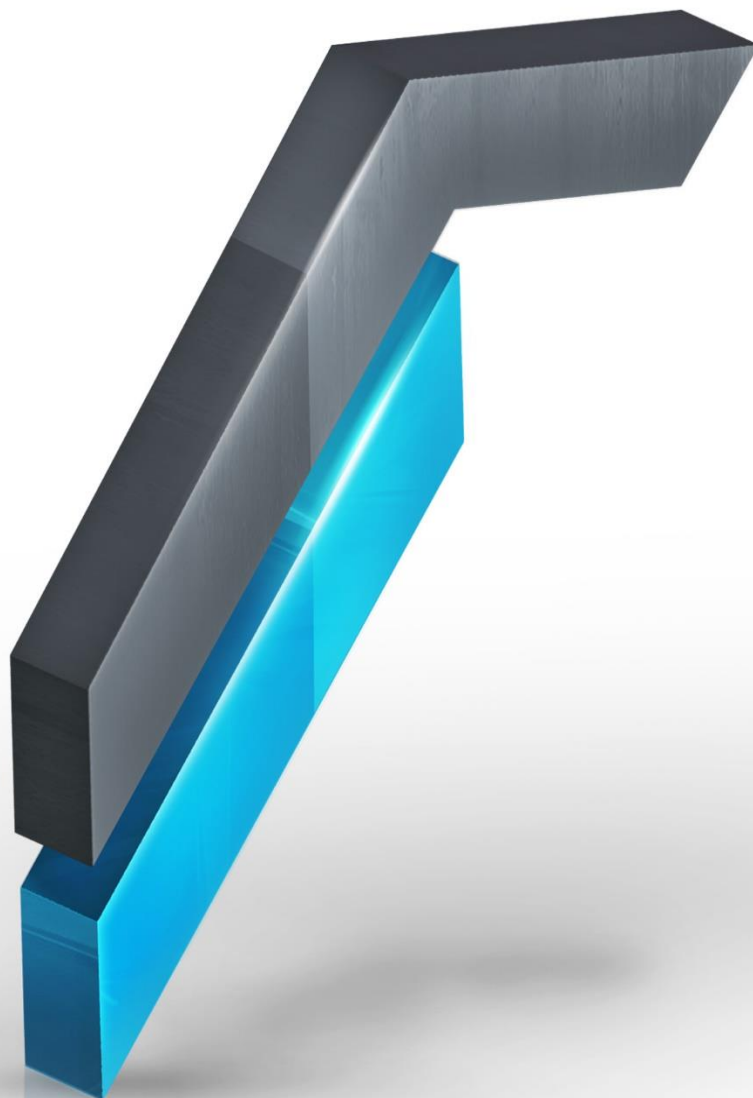

Tab. 27: Očakávaný dopyt po zdravotnej starostlivosti pre pacientov (stredná hodnota počtu nakazených, horný 70% a 90% interval spoľahlivosti). Deň nula je 24.marec 2020.

priemer	Nezачytení	Nevyžadujúci hospitalizáciu			Hospitalizovaní			
		bez príznakov	mierne príznaky	spolu	štandard	JIS	JIS+ventilácia	spolu
dni								
10	4082	308	508	817	69	13	5	88
20	6088	414	803	1218	126	26	11	163
30	7492	486	1012	1498	168	36	14	218
40	8164	510	1123	1633	194	42	17	253
50	7480	437	1059	1496	195	43	17	256
60	5856	320	851	1171	165	37	15	217
80	2438	116	372	488	78	18	7	103
100	887	41	137	177	29	7	3	39
125	244	11	38	49	8	2	1	11
150	61	3	9	12	2	0	0	3
175	17	1	3	3	1	0	0	1
195	6	0	1	1	0	0	0	0
70% CI		Nevyžadujúci hospitalizáciu			Hospitalizovaní			
	Nezачytení	bez príznakov	mierne príznaky	spolu	štandard	JIS	JIS+ventilácia	spolu
dni								
10	4288	324	534	858	73	14	6	92
20	6012	406	796	1202	126	26	11	163
30	7481	485	1011	1496	168	36	14	218
40	8061	502	1110	1612	193	42	17	251
50	7766	464	1089	1553	197	43	17	257
60	6533	370	936	1307	177	39	16	232
80	3023	147	458	605	95	22	9	125
100	1059	48	164	212	35	8	3	46
125	301	14	47	60	10	2	1	13
150	77	4	12	15	3	1	0	3
175	21	1	3	4	1	0	0	1
195	7	0	1	1	0	0	0	0
90% CI		Nevyžadujúci hospitalizáciu			Hospitalizovaní			
	Nezачytení	bez príznakov	mierne príznaky	spolu	štandard	JIS	JIS+ventilácia	spolu
dni								
10	4773	361	593	955	80	15	6	101
20	7123	489	936	1425	145	30	12	187
30	9445	623	1266	1889	206	44	17	268
40	10953	698	1493	2191	253	54	22	329
50	11351	694	1577	2270	279	61	24	365
60	9598	545	1374	1920	259	58	23	340
80	4316	211	652	863	135	31	12	178
100	1605	74	247	321	52	12	5	69
125	457	21	71	91	15	4	1	20
150	116	5	18	23	4	1	0	5
175	32	1	5	6	1	0	0	1
195	12	1	2	2	0	0	0	1

Pozn: Deň nula je 24.marec 2020. Zdroj: výpočty KRRZ

© Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, 2020

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1, 813 25
Slovenská republika

www.rozpoctovarada.sk

Pri reprodukcii časti textu je potrebné uviesť okrem organizácie aj názov materiálu. Text neprešiel jazykovou korektúrou.